

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ

ΤΗ ΠΡΟΟΥΝΩ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΤΟΣ Β΄,

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΦΥΛΛ. 18

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ

Μαθηθλδη η η εορτη των νεκρων (διήγημα) υπό Babby.—'Ιάκωβος Λεοπάρδης, υπό Μ. Μαρτζώκη.—Γεώργιος και Ζωή, υπό Φρ. Καρρέρ. (συνέχεια).—Το ανώνυμον άριστούργημα μεταφρ, της Δος Μ.—Νεκρολογία εις Α. Θ. Ζατμην, υπό Δ. Παπαθεοδώρου.—Γεώργιος Βύνδαμ δ έλληπιστής, υπό 'Ελ. Θωμά.—Περιήγησις έν 'Ισπανία, υπό Κ. Μ.—Δίο δοκίμια σουηδικής ποιήσεως.—'Επιγράμματα 'Υακίνθου.—Ποιήσεις: Δ ό ο μ α ν ά δ ε ς, υπό Α. Μαρτζώκη.—Κ α ι έ - κ λ α ι ο ν . . . υπό Σπυρίδωνος Ρ. Τζανότη.—'Ε λ ε γ ε ι ο ν εις τόν θάνατον Α. Ζατμη, υπό Ι. Γ. Τ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ:

ΤΥΠ. Ο «ΖΑΚΥΝΘΟΣ» ΜΕΝΤΖΙΚΩΦ ΒΟΥΛΤΣΟΥ

('Οδός 'Αγ. Νικολάου των Γερόντων, όπισθεν του Γερμανικού Προξενείου.)

1876

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΟΙ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΙ

ΚΑΙ

Ο ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΩΤΟΣ.

Υπό τὸν ἀνωτέρω τίτλον δημοσιεύεται προσεχῶς βιογράφημα τοῦ διασημοῦ τούτου Ἑλληνιστοῦ. Τιμᾶται ἡμίσεως φράγκου.

Οἱ συνδρομηταὶ ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς δύνανται ν' ἀποκτήσωσι καὶ τὴν βιογραφίαν τοῦ Βρουνὲ δὲ Πρέλ, ἀποτελοῦσαν συνέχειαν τῆς προσεχῶς ἐκδοθησομένης πραγματείας.

Ἐν Σύμφ τῆ 15 Ὀκτωβρίου 1876.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΘΩΜΑ

Ἡ ΕΡΩΜΕΝΗ ΤΟΥ ΣΥΡΜΟΥ

Φιλόμουσοι Κύριοι! καὶ Φιλόκαλοι Δεσποινίδες!

Προτιθέμενος νὰ ἐκδώσω ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἀστειότατον ἅμα τε καὶ διδακτικὸν κωμειδύλλιον, παρακαλῶ ὑμᾶς ὅπως διὰ τῆς ὑπογραφῆς Σας τιμήσετε τὴν ἀγγελίαν μου πρὸς κάλυψιν τῶν ἀπαντηθησομένων τυπογραφικῶν ἐξόδων.

Ἡ τιμὴ ἐκάστου ἀντιτύπου μετ' εὐρωπαϊκῆς χάριτος τυπωθησομένου, ὠρίσθη εἰς λεπτὰ 56.

Ζάκυνθος, τῆ 1 Νοεμβρίου 1876.

Ὁ ἐκδότης
ΜΕΝΤΖΙΚΩΦ ΒΟΥΛΤΣΟΣ.

Προσεχῶς ἐκδοθήσεται ἀγγελία πρὸς ἐκτύπωσιν μεταφράσεως ἐνὸς τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ δραματοῦργου Γιοακομέττη, γνωστοῦ καταστάντος τοῖς ἐν Ἑλλάδι φίλοις τοῦ θεάτρου ἐκ τοῦ ἐτέρου ἀριστουργήματός του *Σάρα καὶ Κάρολος* ἢ τὸ *πάραιτωμα διὰ τοῦ παραπτώματος ἐκδικούμενον*. Ἡρώς τοῦ ὑψηλοῦ ὄσφ καὶ ρωμαντικοῦ τούτου δράματος εἶνε ἡ

ΛΟΥΚΡΗΤΙΑ ΜΑΡΙΑ ΔΑΒΙΔΣΩΝ

Ἡ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΣ ΠΟΙΗΤΡΙΑ,

τὴν βιογραφίαν τῆς ὁποίας ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου συναδέλφου ἡμῶν Κ. οὐ Μ. Μαρτζώκη μετὰ πλείστης περιπαθείας γραφεῖσαν μετ' ἐνδιαφέροντος ἀνέγνωσαν οἱ τοῦ «Ζακυνθίου Ἀνθῶνος» συνδρομηταὶ ἐν τῷ Ε'. τοῦ πρώτου ἔτους φυλλαδίου. Τὴν μετάφρασιν ἀνέλαβεν ἕτερος συναδέλφος ἡμῶν, ὁ κ. Γ. Κ. Σφήκας.

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ἌΝΘΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ

ΕΤΟΣ Β'.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1876.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΗ'.

ΜΑΤΘΙΔΔΗ

Ἡ

Ἡ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

Συμβρωπῆ, συννεφώδη, μελαγχολικῆ ἀπέπλην ἡ 2 Νοεμβρίου 1876, ἡμέρα αὐτῆς ἢ ἡ Καθολικῆ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τῶν κεκοιμημένων. Ὁ ἀπὸ πρῶτος καὶ ψυχρὸς ἄνεμος, ὅστις ἀπὸ πρωῆς ἐπνεεν ἐγείρων σύννεφα κονιορτοῦ εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ῥίπτων χαμαὶ τὰ τελευτήσαντα κίτρινα τοῦ φθινοπώρου φύλλα, αἱ ταχέως τῆς βροχῆς, ἃς ὁ ἄνεμος ἐ-

φαίνετο βιαίως ἀρπάσας ἕκτινος οὐρανόθεν νέφους, καὶ ἃς ἐρριπτεν ἀσκόπως τῆδε κάκεισε τὴν μίαν τῆς ἄλλης μακρὰν, ἢ κατῆφεια τοῦ φαιού οὐρανοῦ ἐξαπλουμένου ὡσεὶ σινδόνη πένθιμος ἀνωθεν τῆς πόλεως, καὶ ὁ ἦχος τῶν κωδῶνων ἀπασῶν τῶν ἐκκλησιῶν κρουόμενων πένθιμος, προδιετίθεσαν τὸ πνεῦμα εἰς σκέψεις ζοφερὰς καὶ θυμοδόρους, λίαν καταλλήλους κατὰ τὴν φοβεράν ἐκείνην ἡμέραν.

Ἐξῆλθον καὶ εἶδον ὅτι τὸ πλῆθος ὅλον τῆς πόλεως μελανειμονοῦν ἐπορεύετο εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Ἠκολούθησα τὸν ῥοῦν καὶ διαβάς τὴν μακρὰν δενδροστοιχίαν ἔφθασα εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ εἰσῆλθον μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἐένος καὶ ἐ-

ταύτην Προσφιλις μου Μαθίλδη! Ἐπὶ τοῦ μηνήματος ἐκεχάρακτο ἡ ἐξῆς ἰταλικὴ ἐπιγραφή

ΜΑΤΘΙΑΔΗ ΘΟΡΕΑ

ΕΤΩΝ 14

ΤΗΝ 6 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1869

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΤΟΥΣ ΑΥΤΗΣ

ΔΕΝ ΕΜΒΙΒΙΑΣΕ ΠΑΕΟΝ.

Παρά τὴν προμετωπίδα τοῦ μηνήματος ἦτο μικρὰ ὀπὴ, ἡ ἔσκεπε παχὺς κρύσταλλος. Ἐν αὐτῇ διετρεῖτο ἡ φωτογραφικὴ εἰκὼν τῆς θανούσης κορασίδος. Οὐδέποτε γλυκύτεραν μορφήν εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου. Ὅφρυν τοῖσοιδαὶ ἐκάλωπον τοὺς ζωηροὺς καὶ ἐφραστικούς ὀφθαλμούς της, τὸ μικρὸν στόμα διηνοίγετο ὑπὸ χαριέντος μειδιάματος. Ἡ κόμη βοστρυχώδης καὶ ἀφθονος ἐπιπτεν ἐκ τῆς μιγρᾶς καὶ χαριέσσης ἐκαίνης κεφαλῆς εὐλόγιστον καὶ καλλίζωνον ὠρθοῦτο τὸ ἀνάστημα τῆς νέας κόρης, ἡ δὲ βραχεῖα ἐσθλῆς ἀφινεῖν φαίνονται οἱ ποδίσκοι της περιβεβλημένοι κομφὰ ὑποδήματα φέροντα θυσσάνους.

Ἄγνωσθ' ἂν ἦτο σύμπτωσις, ἀγνωσθ' ἂν ἦτο Φαντασμαγορία, ἀλλ' εἰς τὴν θέαν τῆς ἐπιχαρίτου ἐκείνης νεαρᾶς μορφῆς ἐφρικίασα καὶ ἔστην ὡσεὶ προσηλωμένος εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν. Ἐνόμισα ὅτι ἡ μορφή ἐκείνη δὲν μοι ἦτο ξένη, ἐνόμισα ὅτι ἄλλοτε εἶχον εἶδει καὶ ἀποθαυμάσει τὴν τρυφεράν ἐκείνην καλλονήν, πλήρη ζωῆς, ἡτις σήμερον ἐκείτο πρὸς ἐμοῦ ὑπὸ βαρύτατον μάρμαρον τάφου.

Ἐκατοντάκις ἀνέγνων τὴν ἀπλὴν ἐπιγραφὴν ἣν ἐπὶ τῶν νεκρανθέμων εἶχε κενθήσει ἴσως ἡ μητρικὴ στοργή. Μυριάκις ἀνέγνων τὴν ἐπιτάφιον ἐπιγραφὴν καὶ ἀτενῶς προσήλωσα τὸ βλέμμα μου ἐπὶ τῆς εἰκόνης ἐκείνης ἐξετάζων λεπτομερῶς τοὺς χαρακτήρας.

Ἐσκεπτόμην,

Δεκατετράετις, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, ἀπέθανε παρῆλθον ἕξ ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου της. Γώρα θὰ ἦτο εἰκοσαετίας. Τὸ λεπτομέρως τοῦτο ἄθος ἤθελεν ἀναπτυχθῆ εἰς τὰς πρώτας ἀκτῖνας τῆς ἥσους ἡ δρόσος τῆς νεότητος ἤθελε λούσει τὰ φύλλα του καὶ ἤθελεν ἀπλώσει τὰ πέταλα ὁ κλειστός ἀκόμη κάλυξ παρθενικὴν ἀποπνέων εὐωδιαν. Νέα, ὠραία, πλουσία, πόσα ἐρωτύλα βλέμματα ἤθελεν ἐλκύσει, πόσους παλμούς ἤθελε γεννήσει εἰς νεάζοντα στήθη! Καὶ τῶρα... τῶρα εἶνε σποδὸς, τῶρα εἶνε ὀλίγη κόμην ὅλη αὐτὴ ἡ καλλονὴ καὶ ἡ χάρις, καὶ κείται ὑπὸ τὸ μηνίμα τοῦτο, ὅπου ραίνει ἡ πρώτη μὲ τὴν δρόσον της, ὡς μὲ δάκρυα, καὶ παρὰ τὸ ὅποιον χύνουσιν ἀρώματα αἱ ἐκεῖ ροδαῖ, πεφυτευμένα ἵνα προστατεύωσι τὸν ὕπνον τοῦ μαρνανθέντος αἵθους.

Δάκρυ συμπαιθείας ἔρρευεν ἀπὸ τῶν βλεφάρων μου κατόπιν τῶν σπλογγισμῶν τούτων, καὶ ἐνῶ αἰδούμενος προσεπάθουν ν' ἀπομάξω αὐτὸ, ὄμας φίλων μου διέβη πρὸ ἐμοῦ.

Οἱ φίλοι μου παρετήρησαν τὸ δάκρυ καὶ τὴν συγκίνησίν μου καὶ μὲ ἐπλησίασαν μετ' ἀπορίας, μὴ ἐννοοῦντες πῶς ὁ ξένος ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ χύσω δάκρυα ἐπὶ μηνήματος ὅπως ξένου.

— Ὁμοιάζει πρὸς τι γνωστόν σου πρόσωπον ἡ εἰκὼν αὕτη; μὲ ἠρώτησαν.

— Ναι, εἶπον συνελθὼν καὶ εὐρώντον τρόπον διὰ τῆς ἐρωτήσεως τῶν νὰ ἀποφύγω ἀκαίρους καὶ ὀγλήρας ἐρωτήσεις, ὁμοιάζει πρὸς τινὰ ἀποθανούσαν ἀδελφὴν μου.

Ἐσεβάσθησαν τὴν λύπην μου καὶ δὲν μοι ἀπέτειναν ἄλλας ἐρωτήσεις μὲ προσεκάλεσαν μόνον νὰ τοὺς ἀκολουθήσω. Δὲν θὰ ἐδεχόμην τὴν πρόσκλησίν των ἵνα μὴ ἀποσπασθῶ ἀπὸ τῆς πενθίμου ἀλλὰ γλυκειᾶς δι' ἐμὲ ρέμβης ἐκείνης, ἢ ἢ ἐπιμονή μου θὰ ἐγένετο ἀφορμὴ διακαίας περιεργείας· ἔλαβον ἐπομένως τὸν βραχίονα ἐνὸς αὐτῶν καὶ συνεβιάδιζον με-

τ' αὐτῶν εἰς τοὺς λαβυρίνθους τῆς νεκροπόλεως. Ἀλλὰ μάτην προσπαθίηνα στρέψω ἀλλαχοῦ τὴν προσοχὴν μου ὅπως ἐλευθερωθῶ τοῦ φοβεροῦ ἐφιάλτου· μάτην ἐβίαζον τὸ πνεῦμά μου νὰ τραπῆ εἰς ἄλλας! σκέψεις ἦτον μελαίνες· νῆμα ἄβρατον ἐφαίνετο ὅτι συνέειχε τὴν ψυχὴν μου μετὰ τοῦ μηνήματος ἐκείνου, καὶ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου ἴστατο πάντοτε γλυκὺ μειδίαμα φέρουσα ἐπὶ τῶν χειλέων ἡ ἐρατεινὴ μορφή τῆς Μαθίλδης Θορέλ.

Νὰ ἐπανιδῶ τὸ μηνίμα ἐκεῖνο ἀπαξ εἶτι τοῦλάχιστον, ἐσκέφθην. Τοῦτο καθίστατο πλέον δι' ἐμὲ ἀνάγκη καὶ ἡ συστολή μου ὑπερνεκλήθη. Ἀφῆκα ἐπίτηδες τὸν βραχίονα τοῦ φίλου μου καὶ ἀνεμίγην μετὰ τοῦ πλήθους, ὅτε δὲ παρετήρησα ὅτι ἀπεμακρύνθησαν χωρὶς νὰ ἐννοήσωσι τὴν φυγὴν μου, ὡπισθοδρόμησα, ἔβησα πάλιν πρὸ τοῦ τάφου καὶ στάς ἐκεῖ προσήλωσα πάλιν τὸ βλέμμα καὶ ρεμβὸς ἐθεώμην τὴν εἰκόνα τῆς νεαρᾶς νεάνιδος.

IV

Τὰ νυκτερινὰ σκότη ἐπῆλθον ταχέως τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ὁ ἀπὸ πρώτας πνέων παγετώδης ἀνεμος ἐπῶρευσε μελανὰ νέφη εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἅτινα εἶχον ἀποκρύψει ἐντελῶς τὸν μόλις προσπαθήσαντα νὰ φανῆ ὠχρὸν ἥλιον, καὶ ἄπερκατ' ἴσα διαλείμματα διερρήγγυεν ἐρυθρῶν λάμψις, ἣν παρηκολούθει μακρὰν καὶ ὑποκόφως μυκώμενος ὁ ἦχος τῆς θροντῆς. Τὸ πλῆθος τῶν ἐπισκεπτῶν συνωστίζετο ἤδη θροοῦν παρὰ τὸν πυλῶνα τῆς ἐξόδου, καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς τὸ νεκροταφεῖον ἦτο ἐντελῶς ἔρημον, δὲν ἤκούετο δὲ ἄλλος θόρυβος ἐν αὐτῷ ἢ τὰ φρίσσοντα τῶν κυπαρίστων καὶ ἰτεῶν φύλλα εἰς τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου.

Νοήσας τὴν μόνωσίν μου ἀπεσύρθην, καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη κατόπιν ὑπὸ τοῦ φύλακος.

Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἐξηκο-

λούθουν ἠγούντες πενθίμως, ἀκαταπαύστως, καὶ ὁ νεκροσίμος ἐκεῖνος ἦχος παλλόμενος εἰς τὸν ἀέρα ἐνεπείθει οὐκ οἶδα τίνα ἐντύπωσιν ὡς οἱ ἀπαίσιοι κρηγμοὶ τῶν νυκτερινῶν ὀρνέων. Οἱ ναοὶ ὅλοι τῆς πόλεως ἦσαν πενθίμως παραπετάσασιν ἐστολισμένοι καὶ παρὰ πάντα βωμὸν ἠγαλίσκοντο μυρία δᾶδες φωτίζουσαι τὴν κατασκευτικὴν σκηνὴν. Ἐξῆλθα ἐνὸς τῶν ναῶν ὅπου εἰσέβην οὐκ οἶδα ὅπως, μὲ ὄμμα ἀπλανὲς μὲ βῆμα σφαλερὸν ὡς ὑπνοβάτης. Ἐνόμιζον ὅτι εἶδος ἐφιάλτου μὲ κατεῖχε. Ἐπορεύθην εἰς τὸν περιπάτον πρὸς ἀναζήτησιν τῶν φίλων μου, ἀλλ' ὁ περιπάτος ἦτο ἔρημος. Τὸ φῶς τῶν φανῶν πνευστιῶν ὑπὸ τὴν σφοδρὰν πνοὴν τοῦ ἀνέμου ἐφώτιζεν ἐρήμους τὰς πλακάς τοῦ λιθοστρώτου. Εἰσῆλθον εἰς τε καφενεῖον καὶ ἔλαβον ἀνὰ χεῖρας ἐφημερίδα· ἀλλ' ἡ ἐφημερὶς ἐν τῷ κυρίῳ ἄρθρῳ ἐπραγματεύετο οὐχὶ περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἱεροῦ μεγαλείου τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἐπιγείων· ἐν δὲ τῇ ἐπιφυλλίδι ἀντί τοῦ ὠραίου διηγήματος, ὅπερ καθ' ἑκάστην μετ' ἐνδιαφέροντος ἀνεγίνωσκον, ἔφραε δοκιμωτάτην μεταφρασίν ὠραίου φανταστικοῦ ποιήματος τοῦ Γκαϊτε παρμεφεροῦς τῆ τὸσφ περιφήμῳ Ἐλεονόρῳ, οὗτινος θέμα ἦτο ἡ πανήγυρις τῶν νεκρῶν, καὶ ὅπερ ἐνέπνευσεν αὐτῷ ἡ θέα εἰκόνης γερμανοῦ καλλιτέχνου παριστάσης χορὸν νεκρῶν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ.

Ἐνόμισα ὅτι ἡ ἀλληλουχία τῶν περιστατικῶν τούτων προήρχετο ἐκ συστάσεως ὅπως κλονίσῃ ἐντελῶς τὸ ἄλλως λίαν τεταραχμένον λογικόν μου. Ἐὰν ἀνοικτὰ ἦσαν τὰ θέατρα, θὰ ἐπορευόμην ἐκεῖ, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς παραστάσεως, τὸ πλῆθος τῶν γυναικῶν, αἱ μετὰ τῶν φίλων συνομιλίαι καὶ πρὸ πάντων ἡ γλυκεῖα φωνὴ τῆς Μουσικῆς ἤθελον κατευνάσει τὴν ταρχὴν τῶν νεύρων μου καὶ ἤθελον στρέψει τὸ πνεῦμα μου εἰς μᾶλλον ἡρέμους καὶ μᾶλλον παρηγόρους στοχασμούς. Ἄλ-

λά τὰ θέατρα ἦσαν κεκλεισμένα διὰ τὴν ἱερότητα τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Φραγμὸς μολύβδινος ἐφαίνετο τρόπον τινά ἀποχωρίζων με τῆς ζωῆς καὶ κρατῶν με δεσμευμένον ἐντὸς τοῦ κυκεῶνος ἐκείνου τῶν ἀορίστων συγκινητήσεων, τῶν ζοφερῶν σκέψεων, τῶν παραδόξων φαντασμαγοριῶν. Ἦσθανόμην ἐμαυτὸν τυραννόμενον ὡς ἐν ὄνειρῳ ὑπὸ τὸ κράτος ἐφιάλτου ἀφ' οὗ δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐξέλθω. Ἡ κεφαλή μου ἐφλέγετο καὶ εἶχον ἀνάγκην ἀέρος. Ἠρξάμην ἐπομένως ἀσκόπως περιφερόμενος καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθισα εἰς τὸ ὑψηλότερον τῆς πόλεως μέρος, τὸ στηριζόμενον ἐπὶ ἐνὸς τῶν προμαχώνων τοῦ παλαιοῦ τείχους Bastione di San Remy καλουμένου. Ἐκεῖθεν ὅλη ἡ πόλις τῆς Καλιάρως φαίνεται ἐξηλωμένη πέραν ἐκτείνεται πλατεῖα πεδιάς ἀπολήγουσα εἰς κυανόχρῳα ὄρη καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους ὁ εὐρύτατος καὶ γραφικὸς τῆς Σαρδηνίας κόλπος. Ἀλλὰ τοιαύτη μαγικὴ θέα μόνον τὴν ἡμέραν εἶνε ὄρατὴ ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ φλέγοντος ἐκείνου μεσημβρινοῦ ἡλίου, κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἐκείνην τὴν τοσοῦτον δυσχείμερον καὶ συννεφώδη ἄβυσσος σκότους ἐφαίνετο πρὸ ἐμοῦ ἐκτεινομένη, ὅτε στρέψας τυχαίως τὸ βλέμμα πρὸς τὸ ἀντίπεραν μέρος ὅπου ἐκεῖτο τὸ κοιμητήριον, εἶδον αἴφνης παράδοξον καὶ πρωτοφανές θέαμα.

Τὸ κοιμητήριον ὅλον ἐφαίνετο πεφωτισμένον· μυρία φῶτα ἔκαιον ὑπεράνω τῶν τάφων, ἐξ ὧν τινὰ διέχεον μεγάλην καὶ ἄλλα ἀμυδρὰν λάμψιν, ἄλλα κυανῆν, ἄλλα λευκὴν, ἄλλα ἐρυθρωπὴν. Ἡ ἐκ τῆς θέας ταύτης ἐντύπωσις ἦτο ἀπερίγραπτος· ἡ φωταφεία αὐτῆ τοῦ νεκροταφείου, ἐν νυκτὶ μάλιχα τοσοῦτον σκοτεινῆ καὶ θεελλώδει, ἔφερε τι τὸ παράδοξον καὶ φαντασιώδες. Ὅλα τὰ τρέμοντα ἐκεῖνα φῶτα μοὶ ἐφάνοντο αἰψυκαὶ τῶν ἐκεῖ τεθαμμένων, αἵτινες μεταβληθεῖσαι εἰς ἀστέρας ἐξῆλθον τῶν τάφων ἵνα πανηγυρίσωσι τὴν ἐορτὴν των. Σκοτοδινία τότε μὲ κατέλαβεν. Ἐπίσθην πλέον ὅτι πᾶν ὅ,τι ἔβλεπον, ὅ,τι ἤκου-

ον, ὅ,τι ἤσθανόμην δὲν ἦτο φυσικόν, ἀλλ' ὅτι ἡ φαντασία μου ἐπλαττε τὰ παράδοξα ταῦτα ὑπὸ φοβεροῦ κατεχομένη ἐφιάλτου. Νυκτοφύλαξ τις ἴστατο ὀλίγα βήματα μακρὰν, ἠτύχως καθεύδων ὑπὸ τὴν σκοπιάν του. Τὸν ἐπλήσιασα, καὶ δεικνύων αὐτῷ τὸ κατάφωτον μέρος τὸν ἠρώτησα τὴν αἰτίαν, θέλων νὰ πεισθῶ ὅτι δὲν ἦμην θύμα ὀπτικῆς ἀπάτης.

— Εἶνε τὸ κοιμητήριον πεφωτωγυγμένον, μοὶ ἀπήντησε· πᾶσα οἰκογένεια κατὰ τὴν νύκτα ταύτην ἀνάπτει ἕνα φανὸν ἐπὶ τοῦ τάφου ὅπου κεῖνται οἱ νεκροί τῆς· τοιαύτη εἶνε ἡ συνήθεια τοῦ τόπου.

Ἔστην ἐπὶ πολλὰς στιγμὰς θεώμενος. Αἱ σκέψεις αἰτινες μὲ ἐκυρίευσαν πρὸ τινων ὥρων ἐν τῷ νεκροταφείῳ ἤρξαντο ἀναγεννώμεναι εἰς τὸν νοῦν μου ἡ δὲ ἐρρημία, τὸ νυκτερινὸν σκότος ὑπερ μὲ περιεβάλλεν, ἡ προσεγγίζουσα θύελλα καὶ τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου θέαμα καθίστων αὐτὰς φοβερωτέρας. Ἡ μορφή τῆς νέας κόρης ἔστη καὶ πάλιν ἐνώπιόν μου. Ἐβλεπον ἐν τῷ σκότει τὸν μικρὸν τῆς τάφου κοσμούμενον δι' ἀνθέων καὶ ἀνεγίνωσκον τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴν, τὸ δὲ βλέμμα μου βυθιζόμενον εἰς τὸ πέλμα τῶν σελαγιζόντων φῶτων ἀνεζήτει μετ' ἐπιμονῆς παράδοξον τὸν φανὸν ὅστις ἔλαμπεν ἄνω τοῦ μνήματος ἐκείνου.

Ἀγνοῶ ἐπὶ πόσας ὥρας θὰ ἴσταμην ἐκεῖ, ἀν' ἡ θύελλα ἦν ἀπὸ πολλοῦ ἐνεχυρόνουν τὰ παμμέλανα νέφη δὲν ἐξέσπα ἐπὶ τέλους. Βροντῆς φρικαλέης κρότος ἔσεισε τὸ ἔδαφος μετὰ φοβερὰν καὶ παρατεταμένην ἀστραπὴν λάμψιν, καὶ πάραυτα σχεδὸν ἤρξατο ἡ βροχὴ νὰ πέπτη κρουνηδόν. Ἐκὼν ἄκων ἠναγκάσθην ν' ἀποσυρθῶ καὶ πορευθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν μου ἔπεςα κατὰκοπος καὶ ἐνδεδυμένος, ὡς ἦμην, ἐπὶ τῆς κλίνης σκεπτόμενος ἀκαταπαύστως τὰ συμβάντα τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

(ἔπεται τὸ τέλος)

BABBY.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΛΕΟΠΑΡΑΗΣ

Ἐρρέθη πολλάκις, καὶ λίαν προσηφώς, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ὅτι τὰ δάκρυα εἰσὶν ὁ κλῆρος, ὃν ἑάσκανος μοῖρα ἐπέκλωσε σχεδὸν πάντοτε εἰς τοὺς ποιητάς. Τοῦτον ἡ ἀγνώμων πατρίς κατεδίκασεν εἰς ἀειφυλίαν μὴ δαηθεῖσα νὰ τὸν καύση ζῶντα· ἐλείπον ἡ τρωθεῖσα ὑπεροφία κούφου ἡγεμόνος καθεῖρξεν ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων φρενακομείου· εἰς ἄλλον ὁμὰς τυρβαζόντων δημεγεργῶν, ἀντὶ στυλοβάτου, ἐδωρήσατο τὴν λαίμητόμον. Πλὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τυφῶνος τῆς συμφορᾶς, τοῦ στροβιλιζόντος τοὺς μεγάλους ἐκείνους κακοδαίμονας ἀπὸ ἀπογοητεύσεως εἰς ἀπογοήτευσιν, ἀπὸ διωγμοῦ εἰς διωγμὸν ἀπὸ θανάτου εἰς θάνατον, ἐν τῷ μέσῳ τῆς κατ' αὐτῶν συνομνυούσης ἀνθρωπότητος, πολλάκις ὠρθῆθη θασπέσιον ὃν, ζενίζον αὐτοὺς, ὡς ὑπ' ἄλλην αἰγίδα, ὑπὸ τὴν ἀναπεπταμένην τῆς συμπαθείας του πτέρυγα, καὶ προασπίζον αὐτοὺς ἔναντι τῆς χειρίστης τῶν βολῶν—τῆς ἀπογνώσεως. Τὸ ὃν τοῦτο, ὡς τὸ ὁμολογήσωμεν, σπικτικῶς ἀνεφάνη μετὰ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ σχεδὸν πάντοτε περιεβλήθη τὴν τοῦ ἀσθενεστεροῦ φύλου μορφήν. Καὶ ὄντως ὁ ἔρωσ λατρευόμενος γυναικός, ἐφόδιον βαρύτιμον τοῦ πολυδάκρυος τῶν δυστυχῶν ἐκείνων βίου, παρεμύθησε πολλάκις τῆς ἔξορίας τὸ ἄλλο, ἐσκέδασε τὴν ἀχλὺν τῆς εἰρκτῆς, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἰκρυώματος ἐπικαθήσας, ἠνδρωσεν, ἰσχυρότερος τοῦ Θεοῦ, τὸ θῦμα ἐνώπιον τῆς ὑπερτάτης τῶν δοκιμασιῶν. Ἀλλὰ πῶς δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν τὴν δυστυχίαν τῶν ποιητῶν ἐκείνων, οἵτινες τὸν ἠηταυρὸν τῆς φαντασίας των, τῆς καρδίας των, τῆς δόξης των σωρεύσαντες πρὸ τῶν ποδῶν μιᾶς γυναικός, καὶ ἀντὶ ὄλων τούτων ἐν μόνον μειδίαμα, ἐν μόνον φίλημα ἐπαίτησαντες, ἀπεκρού-

σθησαν, ἐχλευάστησαν, περιεφρονήθησαν; Ἐὰν γὰρ διὰ τὰς μεγάλας ταύτας ψυχὰς δὲν εἶναι προτιμότεραι ἡ ἔξορία, ἡ εἰρκτὴ, ἡ λαίμητόμος τοῦ δυσέλπιδος ἐκείνου ἔρωτος; Οὐδὲν ἄπορον λοιπὸν, ἔάν ἐν τῇ ὁδῶν των ἐκέρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῶν ὁμοίων των, ἔάν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των κατηράσθησαν τὴν φύσιν, ἔάν ἐν τῇ παραφροσύνῃ των ἐτόλμησαν ν' ἀσβήσωσι κατ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ των· Ἡμεῖς οἱ μεταγενέστεροι οἰκτερόντες τὰς δυστυχίας των, καὶ παραβλέποντες τὰς παρεκτροπὰς των, δὲν πρέπει πρὸς στιγμήν νὰ παύσωμεν προσπίπτοντες ἐνώπιον τῆς μεγαλοφυΐας των· ἔάν δὲ φρονώμεν ὅτι αὐτὴ ἠδύνατο πλείονα καὶ τελειότερα τῶν εἰς ἡμᾶς κληροδοτηθέντων νὰ παραγάγῃ, ὡς στιγματίζομεν τὰς ἀναισθητοὺς ἐκεῖνας γυναῖκας, αἵτινες ἠρνήθησαν εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ ἔρωτός των, αἵτινες δὲν τῷ ἐπέτρεψαν νὰ στηρίξῃ ἐπὶ τοῦ στήθους των, ὡς ἐπὶ προσκεφαλαίου, τὴν πυρέσσουσαν ἐκείνην κεφαλὴν, ἣν ὁ κόσμος καὶ οἱ ἄνθρωποι ἴσως ἀπεκέρυττον, ἀλλ' ἤτις ἐπλαστούργει τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀνθρώπους τελειότερους ἢ ὅπως ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ἐποιήθησαν!

Ἄλλ' ὄχι, ὦμεν δίκαιοι· τὸν λίθον τοῦ ἀναθέματος δὲν ὀφείλομεν ἡμεῖς κατὰ τῶν γυναικῶν ἐκείνων νὰ ἐκσπενδονίσωμεν. Διὰ τὴν νὰ αἰτιώμεθα τὸ ἀσθενές, τὸ πολλάκις ἀπαίδευτον τοῦτο ὃν, ὅταν ἡ φύσις, ἀντάρτις ἐνίστηται τοῦ Θεοῦ θυγάτηρ, φοβουμένη τὸ δαιμόνιον πνεῦμα, ὅπερ αὐτὴ κέκληται νὰ περιβάλλῃ ὅσῃ καὶ σάρκα, διαστρέφει τὰ μέλη του, τὰράσσει τὰς λειτουργίας τῶν σπλάγγων του, καὶ ἀπὸ τῆς γενετῆς αὐτοῦ ἐναποτιθήσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ του τὸ σπέρμα τῆς νόσου καὶ τοῦ θανάτου; Κατὰ τί πταίει ἡ δύστηνος γυνὴ, δύνανται ἐπὶ τοῦ στόματος, ὅπερ τῇ ὁμολογεῖ ἔρωτα, ἐπικαθῆται οὐχὶ ἡ ὠχρότης πάθους μυστηριώδους καὶ ἀρρενωποῦ, ἀλλ' ἡ πελιδνότης κοινοῦ καὶ μεμψιμοῖρου νοσήματος,—ὅταν ἐν αὐτῷ τῷ ὄμματι, ὃ-

περ τὴν λοιπὴν δυσμορφίαν κολάζει ἐνίοτε διὰ τῆς μεταρσίτου ἐκφράσεώς του, μάτην προσπαθεῖ νὰ διδάξῃ ἀνὰ μέτρον ταπεινῶν δακρύων τὴν τῆς μεγαλοφυΐας ἀκτίνα!

Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων τοῦτων, κληρονόμων θεβαίως τοῦ Θεοῦ, ἀν οὗτος ἠδύνατο πρὸς στιγμήν ν' ἀποθέσῃ τὴν ἀρχὴν του, ἀλλ' ἀποκλήρων τῆς φύσεως, ἀνέκει καὶ ὁ μέγας ἀνὴρ, ὃν σήμερον διὰ βραχέων ἐπιχειροῦμεν νὰ βιογραφήσωμεν. Οὗτος ἐγεννήθη ἐξ ἐπισήμου οἰκογενείας ἐν Recanati, πολιχνίῳ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ἀγκῶνος τῇ 29 Ἰουνίου 1798, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἐν φροντῇ Ζακυνθία ἐτίκτε τὸν μέλλοντα τῆς ἑλπίς Ἑλλαδος βάρδον, ὡς ἐάν ἀμφότεροι οἱ δαιμόνιοι οὗτοι ἄνδρες ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ καταγραφῶσιν ἐν ταῖς δέλτοισι τοῦ μεγαλοφυῶς ἐκείνου αἰῶνος, ὅστις ἐνώπιον τῆς ἱστορίας ἠθέλησε ν' ἀναδειχθῆ πρώτιστος πάντων κατὰ τὴν μάθησιν, τὴν ἀρετὴν, τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὸ ἔγκλημα. Ἡ λαίλαψ, ἡ διασεισάσα ἐκβάθρων τὴν μοναρχικὴν Εὐρώπην, ἡ μεταστροφὴ τῆς παλαιᾶς κοινωνίας, δὲν ἐτάραξε σπουδαίως τὴν πατροπαράδοτον ἡρεμίαν τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ Λεοπάρδη πατρίδος, ὡς καὶ πλείστον ἄλλων τῆς Ἰταλίας ἐπαρχιῶν, μὴ ἀμοιρουσῶν ἄλλως τῶν πτωχίστων στοιχείων κοινωνικῆς βιώσεως. Δὲν ἀμύζει εἰς ἡμᾶς ἐνταῦθα, καὶ διότι ὁ σκοπὸς καὶ αἱ ἀναλογίαι τοῦ βιογραφήματος τούτου δὲν τὸ ἐπιτρέπουσι, καὶ διότι συνοίδαμεν τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα περιωρισμένην ἡμῶν πείραν, νὰ ἐπιληφῶμεν τοῦ ζητήματος, ἐάν, δηλονότι, ἡ ἀληθὴς τῆς ἀνθρωπότητος πολιταγωγῆσι καὶ τὰ ταύτη παρομαρτοῦντα πλεονεκτήματα ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχῶσι μᾶλλον διὰ τῆς ἡρέμου καὶ βαθμιαίας ἀναπτύξεως καὶ χρησιμοποίησεως τῶν κοινωνιῶν καὶ διὰ τῆς λελογισμένης κατὰ τὰς ἐποχὰς καὶ τὰς περιστάσεις μεταρρυθμίσεως τῶν πολιτευμάτων ἢ διὰ τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῶν κακοργιῶν τῶν τριτῶν τοῦ 1789. Οὐχ ἦντον ἀληθείς

ἐστὶν ὅτι ἡ Ἰταλία κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα ἀπῆλθεν (ἐξαιρουμένου Ἰσω; τοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν καὶ μέρους τῆς Ρωμανίας) τῆς ἀθουρῶν ἐκείνης εὐμερείας, ἣν παράγουσιν ἡ καλῶς ἐννοουμένη πίστις εἰς τὸ προγονικὸν θεῖσμα, ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὰ πάτρια ἔθιμα, ἡ ἀγάπη μεταξὺ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, ἡ ἀπηλλαγμένη πάσης σκαλιότητος τῶν ἠθῶν ἀπλότης, ἡ τιμὰ διαχειρίσεως τῶν δημοσίων προσόδων, ἡ σύντονος πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας ἐφεσις, ἡ εἰς τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀγχιουμένους δαψιλευομένην ἐνθάρρυνσις, ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ, ἡ γόνιμος ἐκείνη ἐκτύλιξις τοῦ ἐπαρχιακοῦ βίου, ἣτις εἰς πλείστους ἐξόχους Ἰταλοὺς ἐγέννησε τὴν τῆς δημοσπονδιακῆς Ἰταλίας ἰδέαν, κατὰ τὴν ἴσως τῷ 1848, χιμαϊρικὴν μετὰ τὸ 1839.

Ἰπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ταύτην ἐπιρροὴν διήνυσεν τὰ πρῶτα ἔτη τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ὁ κόμης Ἰάκωβος Λεοπάρδης διδάχθεις παρὰ δύο εὐπαιδευτῶν ἱερέων μέχρι δεκατεσσάρων ἐτῶν πάντα τὰ εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ φιλοσοφίαν ἀναγόμενα μαθήματα, καὶ ἔκτοτε παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ μαθητεύσας ἢ, ἐπιτραπήτω ἡμῖν ἡ ἔκφρασις, παρὰ τῇ πολυτύχῳ τῆς οἰκογενείας του βιβλιοθήκῃ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἤγουν ἀπὸ τοῦ 1812, ἀρχεταὶ ἡ ἐνδελεχὴς, ἡ ἀνένδοτος, ἡ ἐργώδης ἐκείνη μελέτη, ἡ τηλικούτους παραγαγοῦσα καρπὸς, ἡ κατὰ τὴν ἡλικίαν τῶν ἐλπίδων, τῶν πόθων, τῶν φρεναπατῶν σύντονος συγκέντρωσις πασῶν τῶν νοητικῶν δυνάμεων εἰς ἓν καὶ μόνον σημεῖον — τὴν ἀπόκτησιν γνώσεως καὶ τὴν εὐμέθοδον αὐτῶν ἐν τῇ μνήμῃ ταξιθέτησιν.

Οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι ὁ νεανίας, εἰς ὃν ὁ Πλάστης ἐδωρήσατο τὸ ὕψιστον τῶν πλεονεκτημάτων ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐπωδυνοτέραν τῶν τιμωριῶν, ἦ-οι τὸν νοῦν τὸν τὰ πάντα ἀναδιφῶντα καὶ βασανίζοντα καὶ τὴν μνήμην, τὴν τὰ πάντα ταμιεύουσα, ἄγεται σχεδὸν ἄκων

εἰς τὴν μελέτην· οὐδεὶς ὁμοίως δύναται πάλιν ν' ἀρνηθῆ ὅτι πλείστα ὅσα αἴτια ἄσχετα τῆς συμφουῆς αὐτῷ ροπῆς, κρατῶν οὖν ἐνίοτε ἀποτελεσματικῶς ἐν αὐτῷ τὴν ἔρσιν ταύτην. Οὕτως ὁ καχεκτικὸς πλὴν δαιμόνιος νεανίας ὃν ἐκέρτου ἡ ραχίτις καὶ μετρησίῳ ἡ μεγαλοφυΐα, τολμήσας νὰ παρακαθῆσθαι εἰς τὴν γηθόσυνον τῆς νεότητος καὶ τῆς ἀγάπης πανδαισίαν, δρεξάς τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς ὀμηλικὰς του, ἀπετέμφθη χλευαστικῶς ὑπ' αὐτῶν, καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν μόνωσιν. Ὡ! πόσον εἶναι δυσεῦρετος ὁ οἰκτιρῶν, ὁ συμπαθὴς ἐκεῖνος παῖς, ὁ μὴ ἐκώπτιον τὸ φυσικὸν ἐλάττωμα, ὁ ἀπομάσσων τὸ δάκρυ τοῦ ἀσθενοῦς δαιμόνιόσ του, ὁ στηρίζων τὸ βῆμα τοῦ ἀκαπῆρου συντρόφου του, ὁ ἐπανορθῶν διὰ μιᾶς θωπείας, δι' ἐνός φιλήματος τὴν ἀδίκαν τῆς φύσεως! Οὐδεμίαν τοιαύτην ψυχὴν ἀπῆντησεν εἰς τὰ πρῶτα τοῦ βίου του ὅματα ὁ Λεοπάρδης· οὐδεὶς τὸν ἡγάπησεν ἐξαιρέτως τῆς οἰκογενείας του, οὐδεὶς τὸν παρηγόρησεν ἐκτὸς τῆς μελέτης. Διὰ τοῦτο, ἀπακουσθεὶς ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος, ἐδραξέ μετὰ πυρετώδους παραφορᾶς τὰ βιβλία, τοὺς ἀφῶνους καὶ ὡς μυριογλώσσους ἐκείνους φίλους, οἵτινες, ὅταν οἱ πάντες καὶ τὰ πάντα μὲς ἐγκαταλείπωσι, δὲν ἀπογοροῦσιν ἀφ' ἑμῶν, ἀλλὰ φρίσσονται ἀμιλλόμενοι τίς κάλλιον νὰ ἠδύνη τὴν θλίψιν μας, τίς ν' ἀναφλέξῃ ἀποτελεσματικώτερον τὸ ὑπὸ τὴν τέφραν τῆς ἀπελπισίας μας κρυπτόμενον τῆς ἡμετέρας δραστηκότητος ζῶσαν πυρῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς πληρώσεως μυχίου πόθου, ἐκτὸς τῆς φυγαδεύσεως ὀδυνηροτέρων σχέσεων, ἕτερος σκοπὸς ἦν ἴσως τὸν τεράστιον παῖδα ἵνα, καὶ δυνάμενος νὰ συμβοῖ μετὰ τῶν κινῶντων, ἀναστρέφῃται μετὰ τοσαύτης ἐξέσεως τοὺς μεγάλους νεκροὺς — τοὺς συγγραφεῖς τῆς ἀρχαιότητος. Παραγωνισθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, μὴ ἀγαπήσεις ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ εἰς τὸν ἑμφάνισιν, ἐπέθησεν ἴσως νὰ θυμωθῆσθαι

αὐτοὺς μίαν ἡμέραν διὰ τῆς λαμπρόδος τῆς δόξης του, ἀντι δὲ τοῦ φίλτρου καὶ τῆς ἀνασκοπῆς, ἀ ματαίως παρ' αὐτῶν ἐπήτησε, νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτοῖς τὴν κατὰ-πληξιν καὶ τὸν σεβασμόν. Ποσάκις ἴσως ἐν τοῖς ὄνειροις εὐγενοῦς δοξοπαθείας ἐφαντάσθη ἐκείνους, οἵτινες ἔστωσαν τὴν διάστροφον κατασκευὴν τοῦ σώματος του ἢ μετ' ἀποστροφῆς ἀπέβλεψαν πρὸς τὰ νοσήματά του κλίνοντας τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ μεγάλου συγγραφέως, ἐπιζητοῦντας ἐναγωνίως τὰ περιλάλητα αὐτοῦ ἔργα! Ἄλλὰ καὶ ταῦτα ἐάν ὠνειρεῦσθαι, καὶ ταῦτα ἐάν ἐπέθησθε, πόσον ἠπατήθη ὁ δυστυχὴς προσδοκῶν παρὰ τῆς φήμης πᾶν ὅτι ἠλπισεν ἐκ τῆς ἀγάπης! Ἠγνέει λοιπὸν ὅτι ἡ ἀπρόσιτος δόξα, τὸ μεμονωμένον μεγαλεῖον εἰσὶν αἱ ἀλγεινότεραι βάσανοι, ἃς ὁ Θεὸς ἐπενόησεν ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ὀργῆς του, — ἠγνέει ὅτι ἀσμένως θὰ ἔστρεφέ τις τὰ νῶτα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν παράδεισον, ἐάν δὲν ἠλπίζεν ἐκεῖ νὰ ἐπανεύρῃ τὰ ὄντα, ἀπερ ἠγάπησεν, — ἦτι οὐδὲν εἶναι ὁ θρόνος τῆς οἰκουμένης ὅταν οὐδεὶς συμμερίζεται τὸ κράτος τοῦ ἐπ' αὐτοῦ καθυμένου;

Ἄλλ' ἀν τὴν φήμην ἐθήευσεν, αὕτη πειθῆνιος τὸν ἠκολούθησεν. Ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν ἤδη ἐκνήρυχθη τέρας μαθήσεως ὑπὸ τῶν διασημοτέρων τῆς Ἰταλίας, τῆς Γαλλίας, καὶ παρὰ πάντων τῆς Γερμανίας λογίων, ὁ δὲ πολὺς Niebuhr δὲν ἐδίστασε νὰ προσενέγκῃ εἰς αὐτὸν, νεώτατον ἔτι, δημοσίαν ἔδραν καθηγητοῦ ἐν Πρωσσίᾳ. (*)

(ἀκολουθεῖ.)

M. MARTZOKHES.

(*) Ἴδου τί περὶ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Niebuhr: Comes Jacobus Leopardius, recanatisiensis picens, quem Italia sua jam conspicuum ornamentum esse, popularibus meis nuntio, in diesque cum

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

(Συνέχεια, ἴδε φυλ. Π'.)

IV

Ἡ αἰφνίδιος καὶ ἀστραπαία λάμψις δι-
άσπεντος ἀστέρος ἢ πρὸς στιγμὴν φω-
τίζουσα γωνίαν τινὰ τοῦ ἀνεφέλου καὶ
ἀστερόεντος οὐρανοῦ, κατὰ τὰς πρωτο-
πλάστους ἐκείνας νύκτας τοῦ θέρους ἐν
Ἑλλάδι, αὕτη μόνη δύναται νὰ παρα-
βληθῇ πρὸς τὴν πλανώδη ἀναζωπύρωσιν
τῆς ἐλπίδος μου, τὴν ὑπολανθάνουσαν
ἐν τῇ τελευταίᾳ πρὸς τὴν Ζωὴν ἐπι-
στολῇ μου. Καθὼς δὲ, σθεννυμένης τῆς
ἀκτίνος ἐκείνης, ὁ πρὸς στιγμὴν φωτι-
σθεὶς οὐρανὸς ἐπανακάμπτει εἰς τὴν προ-

*ad majorem claritatem perventurum
esse, spondeo;... ego vero qui candi-
dissimum præclari adolescentis inge-
nium, non secus quam egregiam doc-
trinam, valde diligo, omni ejus ho-
nore et incremento lætabor.* Niebuhr-
ius, in præfatione ad Flavii Meroba-
udis carmina, ed. 2, p. 13. Ὁ δὲ
σωφώτατος Waltz: *Leopardius, comes
recanatensis, vir in his litteris inter
Italos facile princeps.* Waltz, in e-
pistola critica ad Boissonadium.—Πα-
ραλείπομεν ἕτερα ἐπιφανῆ δείγματα ὑ-
πολήψεως, ὡς ἀφιερώσεις σπουδαιοτάτων
βιβλίων καὶ πλείστα ἄλλα, ἀπονεμηθέν-
τα αὐτῷ μόλις δεκαεξαετῆ ὑπὸ τῶν ἡ-
γητόρων τῆς γερμανικῆς γραμματολο-
γίας.

Σ. Ζ. Α. Συνεχίζοντας εὐχαρίστως τὴν
ἕνεκα θλιβεροῦ δυστυχήματος διακοπεύσαν ἀπὸ
τοῦ παρελθόντος Ιουλίου δημοσίευσιν τοῦ ἱ-
στορήματος τοῦ ἀξιοτίμου ἡμῶν συναδέλφου,
Κ.ου Φ. Καρρέρ, ἐκφράζομεν πρὸς αὐτὸν
δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην μας καθὼς μὴ θε-
λήσαντά νὰ στερήσῃ τὸ περιοδικὸν τῆς ἐξα-
κολουθήσεως τοῦ ἔργου τούτου.

τέραν αὐτοῦ κατάστασιν, τοιοῦτοτρόπως ὑ-
πέσρεψεν ἡ καρδιά μου εἰς τὸν πρῶτον
αὐτῆς ζῆλον, εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς
ἀπελπισίαν.

Ἦλπισα πρὸς στιγμὴν ὁ τάλας νὰ
ἐπαναγάγῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν πρῶ-
την αὐτῶν θέσιν, καὶ, εἰ δυνατόν, νὰ ἐ-
πανακτῆσω τὸν ἀπολεσθέντα θησαυρόν
μου! Ἦλπισα νὰ λυτρώσω τὴν Ζω-
ὴν μου, ὡς ἐλπίζει ὁ ναυαγὸς νὰ σω-
θῇ ἀναρριχώμενος ἐπὶ πεσιπλευσῆς τε-
θραυσμένης σανίδος τοῦ ναυαγήσαντος
πλοίου του· ἀλλ' ὡς αἴφνης, θραυμέ-
νης τῆς σαθρᾶς σανίδος, ἀπόλλυται ὁ δυσ-
τυχῆς, ἔρμαιον γιγνόμενος τοῦ ἀδυσω-
πήτου πελάγους, οὕτω καὶ ἐγὼ, ἀφαι-
ρεθείσης ἀπ' ἐμοῦ τῆς τελευταίας ταύ-
της σανίδος τῆς ἐλπίδος μου, ἐντελῶς
κατεποντίσθην, ὑποκύψας εἰς τὴν ἀγρίαν
θέλησιν τοῦ ἀμειλίχτου πεπωμένου, τὸ ὁ-
ποῖον μὴ ἰκανοποιήθην ἔτι ἐπὶ τῇ ἥττῃ καὶ
ἀπωλείᾳ μου, κατειρωνεύμενον δὲ τὴν ἀδι-
ναμίαν μου, κατὰ πρόσωπον μοὶ ἔφα-
ντε τὸ ἀπόλυτον καὶ ἄλογον ἐκείνου
αὐτῶς θέλω. Ἡ εἰμαρμένη λοιπὸν
ἐθέσπισε τὴν καταστροφὴν, καὶ τίς ἐσ-
ταί ποτε ἱκανὸς νὰ μεταβάλλῃ ἢ ἐπι-
μετριάσῃ τὰ σχεδὸν πάντοτε ἄλογα
θεσπίσματά της! Οὕτε ὑπῆρξεν, οὕτε
θα ὑπάρξῃ ποτὲ οὐδεὶς· ὁ δὲ θνη-
τὸς ἄκων ὀφείλει νὰ ὑφίσταται τὴν
ἀνίσον ταύτην πάλιν. Ὄφείλει νὰ κλη-
νῆ ἄνευ γογγυσμοῦ τὸν αὐχένα, νὰ ὑ-
ποτάσσεται, νὰ μὴ ἀνθίσταται εἰς τὰ
θελήματα τοῦ ἀνηλεοῦς τούτου κυρια-
ρχου, νὰ ὑπακούῃ καὶ νὰ ἐκτελῇ, ὡς
ὑπακοίει καὶ ἐκτελεῖ ὁ κτηνηδὸν
δοῦλος Ἀσιανοῦ τινος δεσπότου τῆς
ἐπιτακτικᾶ ἐκείνου προστάγματα, ἢ
ἄνευ συζητήσεως, ἄνευ σκέψεως ἢ συ-
τησις δὲν συγχωρεῖται, ἢ σκέψις
ἐπιτρέπεται. Ἄν δὲ ποτε εὐρεθῇ ἀν-
γεμόνευτός τις ἄνθρωπος, ὅστις θαρρῶς
ἐπὶ τὸ λογικόν, δι' οὐ παρὰ ἀναισθη-
φυσεως ἐπροικίσθη, καὶ ἀναλογιζόμενος
ὅτι τοῦτο δὲν τῷ ἐχορηγήθη πολυ-
λείας χάριν, θελήσῃ ν' ἀνέμῃ τὰς

φορμᾶς, ἐπιθυμήσῃ νὰ διερευνησῇ τὰς
αἰτίας τῶν μυστηρίων τούτων, οὐαὶ καὶ
ἀλλοίμονον εἰς αὐτόν! οὗτος τίθεται
ἐκτὸς τοῦ νόμου, εἶναι ἀποστάτης, πρέ-
πει ν' ἀποθάνῃ! Ἄς μὴ τολμήσῃ δὲ
νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὰ τοιαῦτα εἶναι παρα-
λογισμὸς ἢ τῆς ἀγανακτούσης καρδίας
μου οἱ ἀπαίσιαι φθόγγοι, διότι ἐν τοῖς φθόγ-
γοις τούτοις πιστῶς ἀνακεφαλαιοῦται ὅλος
ὁ ἀνθρώπινος βίος, τοῦ ὁποῖου ἡ ἱστορία
ἅπαντα συνοψίζεται εἰς τὰς ἀκλόουθους
δύο λέξεις «ΑΓΝΟΙΑ—ΑΔΥΝΑΜΙΑ.» Δύ-
ναται λοιπὸν νὰ δοθῇ ἡ περὶ ὧν
τούτων ἐξήγησις; Μηδὲν, μηδὲν, μηδὲν.
Ἐν τῷ κόσμῳ ἐλπίς δὲν ὑπάρχει, ἡ
χαρὰ δὲν ὑφίσταται. Ἄλλ' ἄρα γε τὸ
ἄδικαιον καὶ τὸ καλὸν ὑφίστανται ταῦ-
τα τοῦλάχιστον; Ἄχ! καὶ τούτων δυσ-
τυχῶς, ἄς τὸ ἑυλογησώμεν, οἰκτρῶς
ἀμειροῦμεν. Ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης λοιπὸν
ἡ ἐλπίς μᾶς ἐγκαταλείπει, ἡ ὑπαρξίς μας
εἶναι μηδὲν, αἱ πράξεις καὶ τὰ ἔργα,
ἐφ' οἷς τοσοῦτον κομπορημονοῦμεν, εἰς
τὸ μηδὲν καὶ ταῦτα ἀπολήγουσι· τί θέ-
λομεν δὲν ἠξυεῦρομεν, τί πράττομεν ἀ-
γνοοῦμεν. Ἐν δὲ τῇ ἀπογνώσει μας ἀ-
πολογούμεν τὰς ἀγκάλας εἰς τὴν ὑστά-
την ἡμῶν ἐλπίδα, καὶ εἰς ταύτην προσ-
καλλόμενοι, προχωροῦμεν ὑπομένοντες, καὶ
τὴν μέλλουσαν ἡμῶν εὐδαιμονίαν προσδο-
κῶντες ἐκ τῆς μελλούσης ὑπάρξεως. Πλὴν
καὶ αὕτη, φεῦ! ἀγνωστος δι' ἡμᾶς εἶναι.
Τὸ μόνον βέβαιον, τὸ μόνον ἀναμφίβο-
λον εἶναι ἡ παῦσις τῆς ζωῆς, ὁ θάνατος.
Ἐν τούτῳ μόνῳ ὑπάρχει ἡ ἀληθὴς ἀνά-
παυσις, ἂν ᾖ δυνατὸν νὰ κληθῇ ἀνά-
παυσις ἢ τυχόν μὴ συναίσθησις τῆς
ἐκλειψάσης ὑπάρξεως, τῆς παρελθούσης
ἡσυχίας.

Τὸ ἐκ Νεαπόλεως λοιπὸν, φίλε μου,
ἐβδομαδιαῖον ἀτιμόπλοιον ἐφθασεν ἐγκαί-
ρως εἰς Ζάκυνθον· ἀναγνούς δὲ τὰς ἐφη-
μερίδας τῆς πόλεως ἐκείνης, ἔμαθον τὴν
ἐπιληρᾶν εἰδηπὴν τῆς τελέσεως τῶν ἀρ-
μαδῶν τῆς Ζωῆς. Ἐεἶδον αὕτη ἔξη
ἔφάνισε καὶ τὸ τελευταῖόν μου ὄνειρον,
κατακρήμινε καὶ τὸ τελευταῖόν προ-

πύργιον, ὅπερ ἡ ἐλπίς ἀντέτασσε κα-
τὰ τῆς γοργῆ τῷ ποδὶ χωροῦσης συμ-
φορᾶς. Τετέλεσται!—ἀνέκραξα ἐν ἐμαυ-
τῷ—διὰ παντός τετέλεσται! καὶ λαθὼν
ἀμέσως τὴν ἄριστικὴν ἀπόφασιν ν' ἀ-
ναχωρήσω, ἐπορεύθην παρὰ τῇ Μαρίᾳ ὅπως
τελευταίαν φορὰν τὴν ἴδω, ὅπως ἴσως
διὰ παντός ἀποχαιρέτισα τὴν ἀγαθὴν
ἐκείνην νεάνίδα. Τὴν Μαρίαν εὗρον ἐν
τῇ οἰκίᾳ μόνῃν, τὸ ἤρημον δὲ αὐτῆς πρό-
σωπον ἐπεσκήλαζε κατ'ἔφρα καὶ μελαγ-
χολία ἄφρατος. Πλησιάζας πρὸς αὐτὴν,
τὴν ἐχαιρέτισα· ἐκείνη δὲ προσπαθοῦσα νὰ
ἐκδιώξῃ ἐκ τοῦ προσώπου της τὴν ἐν
αὐτῷ ἐξωγραφημένην λύπην ἢ τοῦλάχισ-
τον νὰ τὴν ἀποκρύψῃ, καλύπτουσα αὐ-
τὴν διὰ τοῦ πλανωμένου γλυκέος ἐπὶ τῶν
χειλέων της μειδιάματος, μ' ἐδέχθη, ὡς πάν-
τοτε, εὐγενῶς καὶ εὐπροσηγόρως. Ἡ ἀ-
γαθὴ νεάνις εἶχε μάθει τὴν ἀπαισίαν
ἀγγελίαν ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὴν γράμμα-
τος τοῦ πατρὸς της· μὴ τολμῶσα δὲ νὰ
μοὶ ἀποκαλύψῃ τὴν σκληροτάτην ἐκείνην
εἰδησιν, προσεπάθει καὶ πάλιν, ὡς πάν-
τοτε, νὰ μοὶ ἀποκρύψῃ αὐτήν. Ἐγὼ
ἐννοήσας τοὺς δισταγμοὺς τῆς Μαρίας·

— Μαρία μου, μὴ στενοχωρῆσαι—τῇ
εἶπον, προλειάννας πρὸς αὐτὴν τὴν ὁδὸν τῆς
ἀποκαλύψεως·—μὴ βασανίζεσαι νὰ μοὶ
τὸ ἀποκρύψῃς· τὰ πάντα ἐγὼ γινώσκω.

— Καὶ ποῖος σοὶ τὸ ἔγραψεν;—ὑπέ-
λαβεν ἐκείνη, προδοθεῖσα ἀμέσως καὶ
ὑποτρέμουσα ὡς ἐκ τοῦ φόβου τῆς ἐκ-
ρήξεως τοῦ πόνου μου καὶ τῆς ἀπελ-
πισίας μου.—

— Τὸ ἔμαθον—τῇ ἀπήντησα.—

— Ἀλλὰ πῶς, φίλε μου;

— Ἐκ τῶν ἐφημερίδων τῆς Νεα-
πόλεως.

— Ἄχ! ἐκ τῶν ἐφημερίδων!—μοὶ
εἶπε τότε ἐκείνη, δούσα διέξοδον εἰς τὰ
μὴ πλέον κρατούμενα δάκρυά της·
μετὰ βραχείαν δὲ σιωπὴν, συνάψασα
τὰς χεῖράς της καὶ ἱκετευτικῶς τείνου-
σα ταύτας πρὸς με·—Γεώργιε—μοὶ εἶ-
πε—καρτερίαν σοὶ συνιστῶ, φίλε μου, καὶ
ὑπομονήν.

— Ὑπομονήν, Μαρία! . . . Ναι, τὸ γινώσκω! Ὑπομονήν! . . . Ὁραία ἢ λέξεις! . . . — μετὰ τινος δὲ στιγμᾶς σιωπῆς, — πλὴν δι' ἐμέ, Μαρία, ἀνευ σημασίας.

— Γεώργιε, φίλε μου

— Ἴσως θαυμάζεις, — ὑπέλαβον, — ὅτι ὑπάρχω ἔτι, ἀλλὰ μὴ θαυμάζης, Μαρία! ὑφίσταμαι τὸν ἠθικὸν θάνατον, καὶ ὁ ἠθικὸς θάνατος εἶναι δεινότερος τοῦ φυσικοῦ. Ἐξ ἄλλου πρὸς τί ἢ διατί; . . . ὀφείλω λοιπὸν νὰ ὑπομείνω . . . ὀφείλω νὰ ζήσω . . . Μήπως δὲν εἶναι ἡ μεγίστη τῶν παρηγοριῶν, ἡ ἀνωτάτη τῶν ἐκνοποιήσεων τὸ νὰ ἀνθίσταται τις εἰς τὰ θεσπίσματα τῆς εἰμαρμένης, καὶ νὰ ρίπτῃ πρὸς αὐτὴν κατὰ μέτωπον τὸ «ὄχι!» δὲν μὲ καταβάλλεις!»

— Γεώργιε, φίλε μου . . .

— Καὶ τί κενώτερον, — ἐξηκολούθησα ἐν τῇ ἀκαθέκτῳ ἐκείνῃ ὁρμῇ τῶν ἰδεῶν μου, — ἀπὸ τὸν εὐχαριστημένον καὶ εὐδαιμονοῦντα ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὅποιον ὄλα μειδιῶσιν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἰσοπεδῶνται ὄλα τὰ κωλύματα, καταρρέουσιν ὄλα τὰ ἐμπόδια, ἐνῶ ὁ ταλαιπωρούμενος ἄνθρωπος, ὁ δυστυχῶν, ὁ διωκόμενος ἀντιπροσωπεύει δύναμιν παλαιούσαν πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ πεπορωμένου! Εἶναι οὗτος ἴσως ὁ μύρμηξ ὁ πρὸς τὸν ἐλεφάντα μαχόμενος ἀδιάφορον ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πάλης ταύτης, ἀδιάφορον ἐὰν ἐξοντωθῇ, ἐὰν κατὰ κράτος ὁ μύρμηξ ἠττηθῇ, — ἀρκεῖ ὅτι ἀντιπαρετάχθη, ἀρκεῖ ὅτι ἐπάλασε. Τὰ δάκρυα καὶ τὰ βράσανα εἶναι, ὡς λέγουσι, τὰ φυσικὰ κληροδοτήματα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Λοιπὸν ταῦτα εἶναι μία εὐτυχία εἰς τὴν δυστυχίαν! — «ὄχι! ὄχι! ἢ μόνη ἐν τῇ δυστυχίᾳ εὐτυχία θὰ ἦτο ἡ παραφορσύνη!

— Ἠσύχασον, Γεώργιέ μου . . .

— Ἀλλὰ μήπως, Μαρία, — ἐξηκολούθησα ἀναπτύσσων ἔτι μᾶλλον τὸν παράλογον συλλογισμόν μου, — δὲν ἔχει οὕτως; Τί εἶναι, σ' ἐρωτῶ, τί εἶναι τὸ λογικόν, ἢ εἰς τί μᾶς χρησιμεύει;

Μήπως τοῦτο δὲν εἶναι ἡ ἠθικὴ καταληψία, ἐν τῇ ἑποίᾳ ὁ πάσχων ἀισθάνεται, ὅρα καὶ ἀκούει τὰ κινωθέντα γινόμενα, καὶ ὅμως ἀσπλος, δέσμιος, παράλυτος δὲν δύναται ἐπ' αὐτῶν τὸ ἀρθεῖν! Δὲν εἶναι τάχα εὐτυχέστερος ὁ σκύλος σου; Διατί λοιπὸν εἶναι δυστυχὴς ὁ τρελλός; «ὄχι! ὄχι!» δὲν εἶναι δὲν εἶναι, Μαρία.

— Ἠσύχασον, φίλε μου — ἐπανέλαβον ἡ ἀγαθὴ ἐκείνη νεᾶνις προσπαθούσα νὰ αεστριάσῃ τὴν ἀπελπισίαν μου, — ἀναδείχθητι γενναῖος καὶ μεγαλόφυγος. Πῆσαι ἀνὴρ, καὶ ὡς το οὗτος, ὀφείλεις νὰ ἐκκροτερήσῃς εἰς τὰ δεινὰ τοῦ κόσμου δείξον λοιπὸν, φίλε μου, ποῖον εἶναι τὸ ἠθικόν σου ἀνάστημα, δείξον τὴν ἐκτοικύτας περιπτώσεις ἐμπρέπουσαν καρτερίαν καὶ ὑπομονήν.

— Τὴν ὑπομονήν τὴν ἔχω, ὦ Μαρία, — τὴν ἀπήνησα — Τώρα πλέον ἀπεφασίσθη εἰς τὴν τύχην μου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν μοὶ ἀφαιρεῖ τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάζω τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐλεεινολογῶ τὸ ἄσκοπον τῆς ὑπαρξέως του. Ἄλλως τε τί ὠφελοῦσιν οἱ θρῆνοι εἰς τὰ τεθνάμενα ἤδη σώματα; Μὲ τὴν φλούς δὲ ὀρθαλμούς δὲν εἶναι τάχα πρῶτιμότερον τοῦ φωτὸς τὸ σκότος!

— Γεώργιε, — ὑπέλαβον ἡ Μαρία, θελήσασα νὰ κραύνη τὴν φαινομενικῶς κενώσαντα καὶ ὅμως ἔτι μαινομένην ἀπελπισίαν μου, — μὴ ἀπελπίζεσαι, φίλε μου, πᾶσα ἐλπίς δὲν ἐξέλιπεν ἔτι· οἱ γάμοι δὲν ἐτελέσθησαν ἀκόμη.

— «Ὁχι, Μαρία μου, δὲν δύναμαι νὰ ἐλπίσω πλέον. Ἡ Ζωὴ δι' ἐμέ ἀπωλόσθη διὰ παντός.

— Ἄς ἴδωμεν πρῶτον, Γεώργιε . . .

— «Ὁχι, ὄχι, Μαρία!» δὲν θέλω νὰ θρέψω τὴν καρδίαν μου δι' ἀπατηλῶν ἐπιπέδων, διότι ἡ κατόπιν βεβαίωσις τῆς ἀπάτης μου θὰ ἦτο, εἰ δυνατόν, ἔτι σκληροτέρα, ἔτι φρικωδέστερα τῆς παρούσης ὀδύνης μου! Σ' εὐχαριστῶ ὅμως, Μαρία, — προσέθηκα, — σοὶ εἶμαι εὐγνώμων, καὶ σοὶ ἡμῖν μέχρι θανάτου, διὰ τὴν εὐ-

κρινῇ εὐθύνειαν, διὰ τὴν ἀδελφικὴν περιθαλψίαν, ἃς μοὶ ἐδαψίλευσας εἰς τὰς ἐκπαινήσεις μου, εἰς τὰ δεινὰ μου. Κατὰ πρῶτον ἤλθον ἐνταῦθα ἵνα σ' ἀποχαιρετίσω, διότι αὐριο ἀνυπερέτως ἀπερχομαι εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ δεύτερον νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ διαβιβάσῃς τὸ τελευταῖον τοῦτο πρὸς τὴν Ζωὴν γράμμα μου.

— Ἀλλὰ πῶς; — ἀνέκραξεν ἡ Μαρία, ἐκπληκτος καὶ δισταζούσα. —

— Μὴ δισταζῆς, Μαρία μου! — τῇ ἀπήνησα, εἰσδύσας εἰς τὰ μυγαίτατα τῆς διανοίας της, — παρήλθε, φίλη μου, ἡ στίγμα τῆς ἐξάψεως τώρα πλέον, κατὰ δυστυχίαν μου, δὲν δύναμαι οὔτε ν' ἀναγκάσω, οὔτε νὰ ὀργισθῶ κατὰ τῆς ζωῆς. «ὄχι!» εἶθε ν' ἠδύναμην! διότι τότε θὰ ὑπῆρχεν ἔτι ἐλπίς παρηγορίας δι' ἐμέ, ἐνῶ αὕτη νῦν ὀλοτχερῶς μ' ἐγκατέλειπε. Τέλος ἰδὲν τὸ γράμμα ἀνάγνωθι πρῶτον αὐτὸ, πρὶν ἢ τὸ ἀποστείλῃς, καὶ ἀφοῦ τὸ ἀναγνώσῃς, ἂν τὸ ἐγκρίνης, τὸ ἐσωκλείεις εἰς τὸ ἰδικόν σου.

Ἐκείνη δὲ, λαβούσα ἀνὰ χεῖρας τὸ γράμμα, μετὰ λυγμῶδους καὶ συγκινητικῆς φωνῆς ἤρτισε νὰ τὸ ἀναγνώσῃ. Εἶχε δὲ ἡ ἐπιτολὴ αὕτη ὡς ἀκολούθως.

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

Ζάκυνθος 22 Ἰουνίου

Τὸ τελευταῖόν μου ἀχαιρῶς»

ΖΩΗ ΜΟΥ,

Ἀληθὴς εἶναι τάχα ἡ ψευδὴς ἢ ἀπαίτια εἶδησις; Τετέλεσται λοιπὸν, Ζωὴ μου; Τετέλεσται; διὰ παντός τετέλεσται; — «ὄχι ναί!» εἶναι ἡ βεβαιότης, εἶναι ἀναμφίβοτον, ἀδιαφιλονείκητον. Ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις πρὸ πολλοῦ ἐξεδόθη· ἔπραπε λοιπὸν αὕτη νὰ ἐκτελεσθῇ. Τοιοῦτα ὅπως ἐδοξε τῇ εἰμαρμένῃ, καὶ τίς δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὰς θελήσεις της; Ἠγνόουν ὁ ἄφρων ὅτι εἶναι ἀνεφάρμοστοι αἱ ἀποφάσεις της, καὶ ἐν τῇ ἀγνοίᾳ μου ταύτῃ, ὁ βλαβῆς, περιέμενον ἀκόμη, ἐλπίζον ἔτι.

Ζωὴ μου, συγχώρησον με, ἂν ἴσως ἀκούσιως σὲ λυπήσω, ἀλλὰ πρέπει νὰ σοὶ γράψω τὰς διέξασταύτας γραμμάς· τοῦτο μοὶ ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς πενθούσης καρδίας μου. Αἱ ἔσχαται αὐτὰς λέξεις μου εἶναι οἱ ἴσφατοι στεναγμοὶ ἐνός ψυχροραγούντος, εἶναι οἱ τελευταῖοι φθόγγοι τοῦ Γεωργίου σου. Πρέπει νὰ σοὶ γράψω ἵνα σοὶ εἶπω ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ μου οὐδὲν κατὰ σοῦ παράπονον ἀπέμεινεν. — ὅτι σ' ἀγαπῶ, Ζωὴ μου, ὡς πρότερον, καὶ θὰ σ' ἀγαπῶ ἕως ὅτου ἀποθάνω. Σ' ἀγαπῶ, ἰδικὴν μου ἢ ξένην, ζῶσαν ἢ τεθνηκυῖαν. Διότι καὶ πῶς νὰ λησμονήσῃ καὶ νὰ μὴ ἀγαπᾷ ὁ Γεώργιος τὴν Ζωὴν του; Καὶ εἶναι ποτὲ τοῦτο δυνατόν; «ὄχι! ὄχι, ἀγάπη μου, διότι διὰ νὰ σὲ λησμονήσω καὶ νὰ μὴ σ' ἀγαπῶ, πρέπει πρῶτον νὰ σβέσω τὴν ὑπαρξίν μου, καὶ νὰ συντρίψω εἰς τὰ στήθη μου τὴν διὰ σὲ μόνον πάλουσαν καρδίαν μου.

Τὸ δακτυλίδιον σου, τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς σου, τὴν εἰκόνα σου, αἶμα σὺν ἡ ἰδίᾳ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν σου μὲ ἔδωκας, ὡσεὶ ἐπιμαρτύρησιν τοῦ θεοῦ καὶ ἀτελευτήτου ἐρωτὸς μας, τὰ ἄψυχα ταῦτα ἀντικείμενα, τὰ μόνον ταῦτα λείψανα τοῦ ναυαγίου τῆς καρδίας μου, ψυχῆ μου, μὴ ἀπαιτήσης νὰ σοὶ ἀποδώσω, διότι δὲν δύναμαι νὰ τὰ πράξω, δὲν δύναμαι ἀπ' αὐτὰ νὰ χωρισθῶ, διότι δι' αὐτῶν θαυκαλιζομαι, ἀνέχομαι τὴν ὑπαρξίν, ἐλπίζω ἀκόμη. Ἀλλ' ἴσως θὰ μοὶ ἔλεγες· «Εἰ λοιπὸν νῦν πλέον ὠφελοῦσιν ὄλα αὐτὰ, Γεώργιε; Δὲν τὸ γινώσκεις ὅτι ἐγὼ ἀνῆκα νῆδη εἰς ἄλλον; ὅτι διέσπασαν σκληρῶς καὶ ἀποτόμως τὸν μεταξύ μας σύνδεσμον, ὅτι ὄλα ἐτελείωσαν, ὅτι ἐξ ὄλων τῶν ὀνειρῶν μας, ἐξ ὄλων τῶν ἐλπίδων τοῦ μέλλοντός μας, ἄλλο τι δὲν ἡμᾶς ἀπέμεινεν ἢ ἡ ἄγονος διαβεβαίωσις ὅτι ἀγαπώμεθα ἀκόμη; Πλὴν καὶ τοῦτο πρὸς τί ἢ διατί; Ἄρα γε μᾶς εἶναι ἐπιτετραμμένη ἡ ἀγάπη αὕτη; . . . ἢ δὲν ἐλέπεις, δὲν πείθεσαι, Γεώργιε,

ἴδοι ὅλα εἶναι ψεῦδος καὶ ἀπάτη εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔπρεπε νὰ ἦναι ψεῦδος, ὁ ἔρως, ψεῦδος εἶναι καὶ αὐτός;»

Γλυκεῖα παρθένα, ὅλα δὲν εἶναι ψεῦδος εἰς τὴν γῆν, ἄχ, ὄχι! διότι ἐάν ὁ ἀγνός ἔρως ψεῦδος ἦτο καὶ αὐτός, θὰ ἐδόλασφῆμον—Θεέ μου!—καὶ θὰ ἔλεγον ὅτι εἶναι ψεῦδος καὶ ὁ Θεός, καὶ ὁ Θεός δὲν εἶναι ψεῦδος. Ὁ ἀληθὴς ἔρως, Ζωή μου, εἶναι οὐράνιος ἀκτίς, ἣν ὁ Πλάστης ἐδώρησάτο εἰς τὸν ἄνθρωπον ἵνα γίνῃ σκόπιμος, ἵνα καταστῆ ἀνεκτὴ ἢ ἐν τῷ κόσμῳ παρουσία του, ἢ ἐν τῇ γῆ διαμονή του. Ἄλλ' ἴσως καὶ πάλιν ἀναφωνήσῃς «Πῶς λοιπόν, καὶ διατί ἐχωρίσθημεν;» Ἄλλὰ μήπως, Ζωή μου, σὺ δὲν εἶσαι ἰδική μου; Ἄλλὰ μήπως ἢ ἐκδηλωθεῖσα ἐπιθυμία τῶν δύο ἡμῶν καρδιῶν, αἵτινες συνεννοηθεῖσαι ἀμέσως, συνεδέθησαν διὰ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀδιάρρηκτου δεσμοῦ τῆς αἰωνίου ἀγάπης μας, — μήπως οὗτος δὲν εἶναι θεῖος ἀρραβῶν, ὁ ὁποῖος μᾶς συνήνωσεν εἰς τὴν παρούσαν καὶ θὰ μᾶς ἐνώσῃ διὰ παντὸς εἰς τὴν μέλλουσαν ἡμῶν ζωὴν; — Ἐγὼ λοιπόν σὲ νομίζω ἰδικήν μου, ὡς ἂν ἤθελον σὲ ὀδηγήσει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰψίστου. Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ὁ ἔρως μας καὶ θεμὸς ἢ καρδιά μας. Αὐταὶ προέφερον τὸ σιωπηλὸν καὶ ἐνδύμυλον ἐκεῖνο «Ναί». τίς λοιπόν θὰ τολμήσῃ ποτὲ νὰ μᾶς χωρίσῃ; Τίς θὰ δυναθῇ νὰ μᾶς ἐπιβάλῃ νὰ μὴ ἀγαπώμεθα; Ἄς ἀφιρέσωσι πρῶτον ἀπὸ τὴν ἀνοιξὶν τὰ ρόδα καὶ τὸ ἡδυπαθὲς τῆς ἀηδονίας κελάδημα, ἀπὸ τὸν ἥλιον τὰς φωτοδόλους καὶ χρυσοφειγείς ἀκτίνάς του καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς τὰ στέρνα τῆ ἀπεριόριστον καὶ γλυκεῖαν πρὸς τὸ τέκνον τῆς ἀφοσίωσιν, καὶ τότε ἄς ἀποσπάσωσιν, ἂν δύνανται, ἐκ τῶν καρδιῶν μας τὸν σφοδρὸν καὶ ἀνέσπερον ἔρωτά μας.

Ὁ ἔρως μου ὑπῆρξεν ἀγνός καὶ ἄγιος, τὸ γινώσκεις, καὶ οὐδεμίαν τύψιν ἐπικάθηται ἐπὶ τῆς καρδίας μου. Ἡ

ἐκ μέρους σου ἐγκατάλειψις ἢ, ἂν θελήσῃς, ὁ βεβιασμένος οὗτος χωρισμός μας, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ παύσις πάσης χαρᾶς, ἰπάσης ἐλπίδος. Ὁ ἄνθρωπος, Ζωή μου, ἐξοικειοῦται μετὰ τῆς σιωπῆς, μετὰ τῆς μονώσεως, μετὰ τοῦ πόνου, ταῦτα δ' ἔτι δύνανται νὰ ἔχωσι καὶ τὰς ἡδύτητας, τὰς τέρψεις των, ὅταν ὁ ταλαιπωρούμενος συναισθάνηται ὅτι δὲν εἶναι πρόξενος αὐτός ὁ ἴδιος τῶν βασάνων του, ἀλλ' ὅτι θύμα τῆς ἀνηλεοῦς τύχης ἐπείσεν. Ὁ ἔρως ὁ ἰδικός μας ἦτο παρὰ πολὺ ἱερός, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ συνυπάρξῃ μετὰ τοῦ ἐγωῖσμοῦ τοῦ κόσμου τούτου, δὲν ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς ἐνώσεώς μας εἰς τὴν γῆν. Ὁ ἔρως ὁ ἰδικός μας τὴν κατοικίαν, τὴν ὑπαρξίν του ἀλλαγῶν ἄς ζητήσῃ, ἐκεῖ, ὅπου ἢ νῦν εἶναι ἀγνώστος, ἐκεῖ, ὅπου ὁ εὐγενὴς παλμός τῆς καρδίας δὲν ἀποκαλεῖται βλακία. Εἰς τοὺς οὐρανοὺς λοιπόν, ἀγάπη μου, σὲ περιμένω, ἀκουσον, Ζωή μου, ἐκεῖ σὲ περιμένω.

Ζωή μου, φῶς εἰς τὸ σκοτὸς τῆς ὑπάρξεώς μου, βασίλισσα τῆς καρδίας μου, ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου, χαῖρε, διὰ τελευταίαν φοράν, χαῖρε. Ἄν δέ ποτε ἴστανάξῃς ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ τῶν ἀνθρώπων, μὴ βαρυθυμῆσαι ποτὲ, ψυχὴ μου, κατὰ τοῦ Πλάστου, διότι οὗτος τὰ πάντα καλῶς ἐποίησεν διότι οὗτος δέχεται μὲ τὰς ἀγκάλας ἀνοικτὰς τὰς τεθλιμμένας ψυχὰς, τὰς ἐρώσας καρδίας. Ἄς μὴ καταρασθῶμεν οὐδένα, ἄς μὴ ἀγανακτῶμεν κατ' οὐδενός. Τὴν μόνην κατάραν, τὴν μόνην τιμωρίαν, τὴν ὁποίαν πρὸς τοὺς διώκτας μας θὰ ἐπέβαλλον, θὰ ἦτο νὰ μὴ ἀγαπήσωσι ποτὲ, νὰ μὴ βλαστήσῃ ποτὲ ἐν τῇ καρδίᾳ των τὸ ἔνθεον ἐκεῖνο αἶσθημα, τὸ μεταρσιῶν καὶ ἀποθεῶν τὸν ἄνθρωπον, ἢ ἀγάπη. Ζωή μου, παρηγορήθητι, καὶ ὑπόμεινε τὴν δυστυχίαν, ἣτις μᾶς ἐπεφυλάττετο, διότι ὁ λίγον ἔτι θὰ ὑποφέρωμεν. Παρηγορήθητι, διότι, ὡς βλέπεις, παρηγοροῦμαι καὶ ὑπομένω, καὶ ὄχι μόνον, ἀλλὰ παρηγοροῦμαι

καὶ ὅστις τοσοῦτον ἔχω ἀνάγκην περιλάλησεν καὶ παρηγορίας. Ἄς κλείσωμεν ἐν ταῖς καρδίαις μας, τὸν ἀδικηθέντα ἔρωτά μας, ἄς ἐπιβάλωμεν εἰς τὰ στήθη μας τὴν βεβιασμένην καρτερίαν καὶ ὑπομονήν.

Τὴν πένθιμον λέξιν, ὅσον καὶ ἂν τὴν ἀποτροπιάζωμαι, πρέπει νὰ τὴν προφέρω ὀφείλω νὰ τελειώσω τὸ γράμμα μου. Εἶναι σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον, ἀλλὰ πρέπει. Χαῖρε, λοιπόν, Ζωή μου, διὰ παντὸς χαῖρε. Ζωή μου, διὰ τελευταίαν φοράν ἐν τῇ γῆ σοὶ λέγω τὸ χαῖρε εἶναι ἢ τελευταία μου λέξις, ἢ τελευταία λέξις τοῦ τεθνεώτος τώρα πλέον διὰ σὲ Γεωργίου σου. Σὲ περιμένω ὅμως, Ζωή μου, ἐκεῖ ἐπάνω... σὲ περιμένω, ἀκουσον, ἀγάπη μου, εἰς τοὺς οὐρανοὺς... σὲ περιμένω... σὲ περιμένω...

Ὁ διὰ σὲ τελευτήσας καὶ ὅμως πάντοτε

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ γράμματός σου τοῦ ἐν αὐτῷ ἐπικρατοῦντος ἀπέλπιστος τοῦ ἐν οἰκτρᾶν κατάστασιν τῆς διανοίας μου, κατὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν τὸ ἔγραψον, ἐπῆλθε μετὰ τῆς Μαρίας καὶ ἐμοῦ ἀκούσιος σιωπῆ, σιωπῆ ὅμως εὐχλωττος, ἐπεξηγοῦσα κάλλιον παντὸς ἄλλου κενοῦ λόγου, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀκραν τῆς καρδίας μου κατάπτωσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς τῆς Μαρίας, ἣτις ἀναλογιζομένη τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας μου, ἐγκαρδίως συνεμερίζετο αὐτήν.

Ἡ Μαρία ἀπομάξασα κατὰ πρῶτον τὰ δάκρυά της, ἔστριψε πρὸς με τὸ συμπάθος αὐτῆς βλέμμα ἑναποθεῖσα δὲ συνάμα εἰς τὸ θυλάκιόν της τὸ γράμμα μου, καὶ σιωπηλῶς δηλώσασά μοι ὅτι συνήγει νὰ τὸ ἀποστείλῃ, μοὶ ἀπέτεινε μετὰ ταῦτα τὸν λόγον.

— Γεώργιε—μοὶ εἶπεν—ὀφείλω καὶ πάλιν νὰ σοὶ ἐπαναλάβω ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζῃσαι, διότι οἱ γάμοι

δὲν ἐτετέλεσθησαν ἔτι, καὶ τίς αἶδε, φίλε μου...

— Ὅχι, —τῇ ἀπάντησα, διακόψας αὐτήν, — ὄχι, Μαρία, δὲν εἶναι δυνατόν. Τετέλεσται... τὸ γινώσκω, τὸ αἰσθάνομαι... καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐλπίζω πλέον· ἀλλ' οὔτε πρέπει νὰ ἐλπίζω.

— Ἀλλὰ, φίλε μου...

— Φθάνει, Μαρία μου, σὲ παρακαλῶ, φθάνει. Ἄθριον, ὡς σοὶ εἶπον, λίαν; πρὸς ἀναχωρῶν πρέπει λοιπόν ἀπὸ τοῦδε νὰ σ' ἀποχωρηθῶ. Ἴσως πλέον δὲν με ἴδῃς ἐνώπιόν σου, ἴσως πλέον δὲν ἀκούσῃς νὰ γίνῃται λόγος περὶ ἐμοῦ. Ἄλλ' ἂν ποτε μάθῃς ὅτι ὁ Γεώργιος ἀπόλωτο, ὅτι ὁ Γεώργιος ἀπέθανε, μακάρισόν με, Μαρία μου, διότι ὁ θάνατος θὰ ἦναι ἢ σωτηρία μου, διότι ἐν μόνῳ τῷ μνήματι θὰ ταφῶσι τὰ δεινά μου. Τὴν δὲ Ζωὴν μου, ἂν ποτὲ ἴδῃς, εἰπέ τῇ, σὲ παρακαλῶ, διαβεβαίωσέ τιν, σὲ ἰκετεύω, ὅτι ὁ τελευταῖός μου λόγος περὶ αὐτῆς ἔστρεψεν, ὅτι ὁ τελευταῖός μου στεναγμός δι' αὐτήν καὶ μόνην, θὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς πονούσης καρδίας μου. Πρὸς σὲ δὲ, Μαρία μου, ἀνεξάλειπτος ἔσται ἢ εὐγνωμοσύνη μου ἀνθ' ὅσων ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπραξας· ἂν δὲ ἐν τῇ ἐξάψει μου, ἐν τῇ παραφορᾷ μου παρεξέστραπην μὴ τηρήσας τὸν πρὸς σὲ ὀφειλόμενον σεβασμὸν, συγχώρησόν με, φίλη μου, συγχώρησόν με.

— Γεώργιε, — ὑπέλαβεν ὑποκλιούσα ἢ καλὴ ἐκεῖνη νεάνις— μὴ ἀπελπίζῃσαι, φίλε μου. Ἐλπίζω ὅτι θέλω σ' ἐπανίδει· ἀπαιτῶ δὲ ὅπως μοὶ γράψῃς.

— Λυποῦμαι, Μαρία, —τῇ ἀπάντησα— ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ τὸ πράξω.

— Ἀλλὰ διατί;

— Διότι ὑπὲρ τὸ δέον κατεχράσθη τὴν φιλίαν σου· τώρα ὅμως δὲν πρέπει πλέον. Θέλω γράφει ἐνίοτε ὅμως πρὸς τὸν πατέρα σου, καὶ ἀπὸ τὰς πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστολάς μου θέλεις μανθάνει περὶ ἐμοῦ.

— Ἀλλὰ διατί δὲν θέλεις νὰ γράψῃς κατ' εὐθείαν πρὸς ἐμέ;

— Διότι, Μαρία μου, δεν πρέπει. Ένωσις δὲ ὁ κόσμος καὶ αἱ κοινωνικαὶ ἔξεις εἰς αὐτὸν δυστυχῶς ὑποκειμένα, δὲν τὸ ἐπιτρέπουν· τὸ καταλαμβάνεις.

Τότε δὲ ἐκείνη, ὅπως ἐξαλείψῃ πᾶσαν ὑπιστάμενην ἔτι ἐν ἐμοὶ πρόληψιν ὡς πρὸς τὴν κατ' εὐθεῖαν μετ' αὐτῆς ἀλληλογραφίαν μου, μοὶ διακοίνωσε τὴν μέλλοντα γάμον τῆς μετὰ τινος κυρίου ἐκ Νεαπόλεως. Τὸν γάμον τοῦτον εἶχε συμφωνολογήσει ὁ πατήρ τῆς ἐν Νεαπόλει, ὁπόθεν εἶγεν ἀναγγεῖλαι αὐτὸν πρὸ δύο σχεδὸν ἐβδομάδων πρὸς τὴν Μαρίαν. Ἡ δὲ Μαρία ὑπὸ φιλοικτιρμόνος καὶ ὑψηλοῦ αἰσθήματος κινουμένη ἀπέφυγε νὰ μοὶ ἀποκαλύψῃ τὸ συνοικέσιον τοῦτο μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, μὴ θελήσασα νὰ μοὶ ἀναφέρῃ τι δυνάμενον νὰ δεινώσῃ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἀπελπισίαν, ἅτε καλῶς γινώσκουσα ὅτι πολλάκις ἡ ἀγγελία τῆς τῶν ἄλλων εὐτυχίας πικροτέραν καθίστησιν εἰς τοὺς δυστυχῶντας τὴν μαστίζουσαν αὐτοὺς συμφορὰν.

Ἐγὼ τότε ἐννοήσας ἄπασαν τὴν ἀβρότητα τῆς πρὸς ἐμὲ συμπεριφοράς ταύτης τῆς Μαρίας, ἅμα δὲ καὶ ὑπὸ ποίου εὐγενοῦς αἰσθήματος ὑπηρευθῆναι, — Μαρία μου, — τῆ εἶπον, — ἔσο εὐτυχὴς τὸ ἐπιθυμῶ ἀπὸ μέσης καρδίας, σοὶ τὸ εὐχομαι ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μου.

— Γεώργιε, — ὑπέλαβεν ἐκείνη, — σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ. Ἐλπίζω δὲ, — προσέθηκεν, — ὅτι ἐξέλιπε τώρα πᾶσα δυσκολία ὅπως μοὶ γράψῃς κατ' εὐθεῖαν.

— Ναί, Μαρία, — τῆ ἀπάντησα, — σοὶ τὸ ὑπόσχομαι, θέλω σοὶ γράφει.

Ἀποχαιρετίσας δὲ αὐτὴν, ἐναπέθηκα ἐπὶ τῶν λευκῶν χειρῶν τῆς τῆς φιλίας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τὸ φίλημα, ἀπῆλθον δὲ τῆς οἰκίας ἐκείνης ὅπως δι' ὑστάτην φορὰν μεταδῶ εἰς τὸ προσκυνητήριον τοῦ ἔρωτός μου, εἰς τὴν ὡραίαν ἐκείνην ἔπαυλιν, ὅπως ἴδω διὰ τελευταίαν ἴσως φορὰν τὴν θέσιν ἐκείνην, ὅπου ἐγὼ καὶ ἡ Ζωὴ μου εὐέλπιδες καὶ χαίροντες προσεβλέπομεν ἀνέφελον καὶ γελῶν τὸ μέλλον.

Μεταβάς λοιπὸν ἐκεῖ καὶ γονυπατήσας ἐνώπιον τῆς λιθίνης στήλης ἐκλαυσάμην πικρῶς τὸν ἀπολεσθέντα ἔρωτά μου· τὴν δὲ ἀκόλουθον προΐαν τῆς 23.ης Ἰουνίου 1861, διὰ τοῦ αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου ἀπῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν, μὴ προσδοκῶν τι πλέον ἐπὶ τῆς γῆς, μηδὲν ἐλπίζων.

[ἀκολουθεῖ]

Φ. KAPPER.

ΤΟ ΑΝΩΝΥΜΟΝ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.

Ἐπὶ τῆς δεσποινίδος Μ...

Ὁ Ρούβενς ἡμέραν τινα διερχόμενος τὰ περὶχωρὰ τῆς Μαδρίτης, εἰσῆλθεν εἰς τινὰ μονὴν λίαν αὐστηροῦ βίου, καὶ μετ' ἐκπλήξεως παρετήρησεν εἰς τὴν πτωχὴν καὶ ταπεινὴν θέσιν τῶν ψαλτῶν τοῦ μοναστηρίου εἰκόνα τινὰ ἀποκαλύπτουσαν τὴν ὑψηλοτέραν διάνοιαν. Ἡ εἰκὼν ἐκείνη παρίστα τὸν θάνατον μοναχοῦ τινος. Ὁ Ρούβενς προσεκάλεσε τοὺς μαθητὰς του, ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς τὴν εἰκόνα καὶ πάντες συνεμερίσθησαν τὸν θαυμασμὸν του.

— Καὶ τίς ἠδύνατο νὰ ᾔῃαι ὁ τεχνίτης τοῦ ἔργου τούτου; ἠρώτησεν ὁ Βάν Δισκ, ὁ εὐνοούμενος μαθητὴς τοῦ Ρούβενς.

Ὅνομά τι ἤτο γεγραμμένον κάτωθι τῆς εἰκόνης· ἀλλὰ μετ' ἐπιμελείας τὸ εἶχον ἐξαλείψῃ ἀπάντησεν ὁ Βάν Θύλδεν.

Ὁ Ρούβενς προσεκάλεσε τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς, γέροντα μοναχόν, καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου εἰς ὃν ὤφειλε τὸν θαυμασμὸν του.

— Ὁ ζωγράφος δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

— Ἀπέθανεν! εἶπεν ὁ Ρούβενς. ἀπέθανεν!... καὶ οὐδεὶς τὸν ἐγνώρισεν ἔχει τοῦδε! Οὐδεὶς ἀνέφερε τὸ ὄνομά του μετὰ θαυμασμοῦ; τὸ ὄνομά του, τὸ ποῖον ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι ἀθάνατον... τὸ ὄνομά του, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου θὰ ἐβένυτο ἴσως τὸ ἰδικόν μου! Καὶ ὅμως, προσέθηκεν ὁ καλλιτέχνης μετ' εὐγενοῦς ἀπλοφροσύνης, καὶ ὁμοίως, πάτερ μου, εἶναι ὁ Παῦλος Ρούβενς.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο τὸ ὄχρον πρόσωπον τοῦ ἡγουμένου ἐχρωματίσθη ἐξ ἀνώστου θάλπου. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐσπιντοδόλησαν, καὶ προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ Ρούβενς τὰ βλέμματά του ἐμφαίνοντα πλέον περιέργειαν. Ἀλλ' ἡ ἔξαρσις αὐτῆ ἐπὶ λίγον διήρκεσεν. Ὁ μοναχὸς ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐσταύρωσεν ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς χεῖράς του, τὰς ὁποίας εἶχε πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνατείλει ἐν στιγμῇ ἐνθουσιασμοῦ, καὶ ἐπανέλαβεν.

— Ὁ τεχνίτης ἐκεῖνος δὲν εἶναι πλεονέκτης ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

— Τὸ ὄνομά του, πάτερ μου, τὸ ὄνομά του, ὅπως δυναθῶ νὰ τὸ διακοινώσω ἐπὶ τὸν κόσμον, ἵνα τῷ ἀποδοθῇ ἡ δόξα, ἣτις τῷ ἀνῆκει! Καὶ ὁ Ρούβενς, ὁ Βάν Δίτκ, ὁ Ἰάκωβος Σόρδανς, καὶ ὁ Βάν Θυλδὲν, οἱ μαθηταὶ του, ἡ μάλλον ἀφιέρωσις του, περιεκύκλωσαν τὸν ἡγούμενον καὶ τὸν παρεκάλουν θερμῶς νὰ ἀναγγεῖλαι τὸν ζωγράφον τῆς εἰκόνης ἐκείνης.

Ὁ μοναχὸς ἔτρεψε ψυχρὸς ἰδρῶς ἐπὶ τὸ πρόσωπον του ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν πειρῶν του, καὶ τὰ χεῖλη του σπαρταροδικῶς συνεστάλησαν, ἔτοιμα ν' ἀποκαλύψωσι τὸ μυστήριον.

— Τὸ ὄνομά του, τὸ ὄνομά του; ἐπανέλαβεν ὁ Ρούβενς.

Ὁ μοναχὸς ἐνευσε μεγαλοπρεπῶς διὰ τῆς χειρὸς του.

— Ἀκούσατε, εἶπεν. Δὲν με ἠγνοῦσατε καλῶς. Σὰς εἶπον μὲν ὅτι ὁ ζωγράφος τῆς εἰκόνης ἐκείνης δὲν εἶναι πλέον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ δὲν ἠγνοῦν νὰ σὰς εἶπω ὅτι καὶ ἀπέθανεν.

ZAK, ANΘ. — ETOΣ B'.

— Ζῆ! Ζῆ! πρέπει νὰ τὸν γνωρίσωμεν! ἀνάγκη νὰ τὸν ἴδωμεν.

— Παρητήθη τοῦ κόσμου· εἶναι εἰς μονὴν τινα, εἶναι μοναχός.

— Μοναχός! πάτερ μου, μοναχός! Ὁ! εἰπέτε μοι εἰς ποῖαν μονὴν εὐρίσκειται, διότι πρέπει ἐκείθεν νὰ ἐξέλθῃ. Ὅταν ὁ Θεὸς σφραγίσῃ τινὰ μὲ τὸ σῆμα τῆς εὐφρίας, ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν πρέπει νὰ ταφῇ ἐντὸς μονῆς. Ὁ Θεὸς τῷ ἔδωκεν ὑψηλὴν ἀποστολὴν καὶ πρέπει νὰ τὴν ἐκτελέσῃ. Εἰπέτε μοι τὸ μοναστήριον ἐν ᾧ κρύπτεται καὶ θὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἐξαγάγω καὶ νὰ τῷ δείξω τὴν δόξαν, ἣτις τὸν περιμένει! Ἐν ἀποποιῆται θέλω ἐνεργήσῃ ὥστε αὐτὸς ὁ Πάπας νὰ τὸν διατάξῃ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς γραφίδας του. Μὲ ἀγαπᾷ, πάτερ μου, ὁ Πάπας καὶ θέλει εἰσακούσῃ τῆς δεήσεώς μου.

— Δὲν θὰ σὰς εἶπω οὔτε τὸ ὄνομά του, οὔτε τὴν μονὴν, εἰς ἣν κατέφυγεν, ἐπανέλαβεν ὁ μοναχὸς μὲ τόνον ἀποφασιστικόν.

— Ὁ Πάπας θέλει σὰς διατάξῃ, ἐφώναζεν ὁ Ρούβενς ὠργισμένος.

— Ἀκούσατε, εἶπεν ὁ μοναχὸς, ἀκούσατε, πρὸς Θεοῦ! Νομίζετε ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος, πρὶν ἢ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον, πρὶν ἢ παραιτηθῇ τῆς τύχης καὶ τῆς δόξης, δὲν ἐπάλασεν ἰσχυρῶς κατὰ τοιαύτης ἀποφάσεως; Νομίζετε ὅτι δὲν ὑπέστη πικρὰς ἀδικίας καὶ σκληροῦς ὀνούς, ὅπως ἐννοήσῃ ἐπὶ τέλους, — εἶπε πλῆττων τὸ στήθος του — ὅτι τὸ πᾶν εἰς τὸν κόσμον εἶναι ματαιότης; Ἀφήσατέ τον λοιπὸν ν' ἀποθάνῃ εἰς τὸ ἄστυλον, τὸ ὁποῖον εὔρε κατά τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀπελπισμῶν του. Ἄλλως αἱ προσπάθειαι σας εἰς οὐδὲν θέλουσι καταλήξῃ· εἶναι πειρασμός, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐκεῖνος θέλει μείναι νικητὴς, προσέθηκεν ὁ γέρον, ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διότι ὁ Θεὸς δὲν θέλει τὸν ἐγκαταλείψῃ· ὁ Θεὸς, ὅστις ἐν τῇ εὐσπλαχνίᾳ του ἤξιώσε νὰ τὸν προσκαλέσῃ παρ' αὐτῶν, δὲν θέλει τὸν ἀποδιώξῃ ἐκ τῆς παρουσίας του.

— Ἀλλά, πάτερ μου, αὐτὸς παρητήθη τῆς ἀθανασίας.

— Ἡ ἀθανασία εἶναι μὴδὲν ἀπέναντι τῆς αἰωνιότητος!

Ὁ μοναχὸς ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του διὰ τῆς μοναχικῆς του καλύπτρας καὶ ἤλλαξεν ὀμίλιαν ὅπως οὕτω ἐμποδίστη τὸν Ρούβενς νὰ ἐπιμείνη περισσότερον.

Ὁ ἐνδοξὸς Ὀλλανδὸς ἐξῆλθε τοῦ μοναστηρίου μὲ τὴν λαμπρὰν συνοδείαν τῶν μαθητῶν του καὶ ἅπαντες ἐπανῆλθον εἰς Μαδρίτην σκεπτικοὶ καὶ σιωπηλοί.

Ὁ ἡγούμενος εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον του, ἐγονυπέτησεν ἐπὶ τῆς ἐξ ἀχύρου ψάθης του, ἥτις τῷ ἐχρησίμευσεν ὡς κλίνη, καὶ ἀπήνυθεν πρὸς τὸν Θεὸν ἐνθερμον προσευχῆν.

Ἀκολουθῶς συνέλεξε γραφίδας, χρώματα καὶ ἀναλόγιον, εὗρισκόμενα ἐντὸς τοῦ κελλίου του, καὶ τὰ ἐρρίψεν εἰς τὸν ὑπὸ τὰ παράθυρά του διερχόμενον ποταμὸν. Ἐθεώρησεν ἐπὶ τινα χρόνον μελαγχολικῶς τὸ συμπαρασῆρον ταῦτα ὕδωρ καὶ, ὅτε ἐξηφανίσθησαν, ἐγονυπέτησε κάλιν ἐπὶ τῆς ψάθης του καὶ προσηυχῆθη ἐνώπιον τῆς ἐκ σανίδος εἰκόνης τοῦ Ἐσταυρωμένου.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ο. ΖΑΪΜΗΣ

Ἡ Ζάκυνθος ἐπένησε προχθὲς τὸν ὑπὸ μιᾶς τῶν περιφανεστάτων τῆς Ἑλλάδος οἰκογενειῶν, τὸν Ἀνδρέαν Ζαΐμην, εἰς τοῦ ὀποίου τὸ γαλιναῖον βλέμμα ἀντη-

Σ. Ζ. Α. Ἀσμένως καταχωρίζομεν τὴν ἀνωτέρω μετάφρασιν τῆς δεσποινίδος Μ. θυγατρὸς διακεκριμένου ἡμῶν συμπολίτου καὶ φίλου, καὶ διαπρεπούσης ἐπὶ σπανία εὐφυΐα ἀμὰ δὲ καὶ ἐκτάκτῳ περὶ τὰ γράμματα ἐπιδόσει.

νακλάτο ἢ εἰκὼν τοῦ εὐκλεοῦς καὶ πρώτου θεμελιωτοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας φερωνύμου αὐτοῦ Πάππου, τοῦ προσεγγικόντος τὰ πάντα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος. Ἐκκεδέυθη δ' ἐπαξίως τοῦ πατρογονικοῦ του κλέους ἐν τῇ ἀνθοστροφῇ Ζακύνθῳ, ἣν περιπαθῶς ἠγάπησεν. Εἰς ταύτην ἤλπισε τὴν ἀνάκτησιν τῆς μαρτυρουμένης ἀνθηρᾶς αὐτοῦ μορφῆς· πλὴν φεῦ! μετὰ πεντάμηνον ἐν αὐτῇ ξένισιν παρὰ τῷ ἀξιοσεβάστῳ θεῷ του Σπυρίδωνι Ρώμα ἐπέπρωτο ἢ αὐτῇ, πρὸς ἣν προσήλωσε τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας του, νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς τάφος.

Ἐν τῇ πανδήμῳ αὐτοῦ κηδείᾳ ἐγκατωπτρίζετο πιστότατα πένθος πάνδημον, πένθος ἀνυπόκριτον ἢ συρροῇ τοῦ ἀπείρου πλήθους, ὅπερ συνώδευσε τὸ νεκρὸν του λείψανον μέχρι τῶν χειλέων τοῦ δεχθέντος αὐτὸ τάφου, ἀπέδειξε τρηνῶς ὅτι ἡ κοινωνία τῆς Ζακύνθου εἰλικρινῶς καὶ δεόντως τιμᾷ τὴν ἀρετὴν καὶ ἀκμαίαν διασώζει τὴν μνήμην ἐκείνων, οἵτινες τὰ πάντα ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος διακυβεύουσι. Τὸ πτηνὸν τοῦτο τῆς γῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔαρινου του βίου ἐπτερεύγεται πρὸς τὰς χώρας, ὅπου καλεῖ αὐτὸ ἢ οὐρανία Ἐλπίς, ἢ θυγάτηρ τῆς Ἀρετῆς καὶ τοῦ Θεάντου· ἔκλινε προώρως ὑπὸ τὴν κοινὴν εἰμαρμένην ἵνα ταραχθῇ, ἵνα ἀπέλθῃ ἢ οἰκιακῇ ὀλβιότητι, ἢ οἰκιακῇ εὐδαιμονίᾳ, καὶ ἵνα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀνδρέου λάβῃ πλήρη τὴν ἐφαρμογὴν του τὸ βαρὺ ἐκεῖνο λόγιον· «Ἡ μοῖρα φθονεῖ τὴν εὐτυχίαν.»

Φεῦ! ὡς ἄνθος μακρὸν ἐξέπεσεν ἀφρηπάσθη, ἀπέπη προώρως ἀπὸ τῶν τρηνερῶν περιπτώσεων τῆς βαρυτίμου οἰκογενείας καὶ συγγενείας εἰς τὰ ἐξ ὧν κατῆλθεν αἰθέρια κράτη, ὅσιν διαρκῆ καὶ εὐφρόσυνον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐρημόπλανον ὀδοιπόρον τῆς ἐρήμου ταύτης τοῦ βίου, ὅπου αἰώνιον τὸ ἔαρ, ὅπου ἄρρητος ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητος. Δέκα καὶ ὀκτὼ Μάιοι μόλις ἐπέχυσαν τὸν δροσοφόρον αὐτῶν ἄνεμον ἐπὶ τὴν κά-

λυκα ταύτην, καὶ ἐνῷ ἔμελλε ν' ἀνθοφορήσῃ καὶ μεταδώσῃ τὴν ἑαυτῆς βαλαμώδη εὐωδίαν εἰς τὰ πέριξ, δεινὸς σκηπτὸς ἐνσκήψας καὶ σφοδρὸς ἄνεμος πνεύσας ἀθρόαν τὴν ὑποφώσκουσαν καλλομένην κατέλαβον. Ἦτο καὶ σοῦ, Ἀνδρέα, ἐπάναγκες τὸ ἄωρον τέλος, ἦτο καὶ τῶν βαρυσυμφόρων γονέων σου ἀναγκαῖος ὁ κοπετός, καὶ τῶν βαρυπαθῶν συγγενῶν σου ὁ θυῆνος, ἵνα μὴδ' ἐπὶ στιγμὴν λησμονηθῇ τὸ ἀσφαλὲς κύρος τῆς φοβερᾶς ἐκείνης κατάρας, — «Ἡ μοῖρα φθονεῖ τὴν εὐτυχίαν;» Ἦτο, οἴμοι! διότι ἦσο πολὺ εὐτυχῆς· εὐτυχῆς νέος, εὐδαιμων ἀδελφός, χαρὰ τῶν γονέων, ἄστρον λατρείας αὐτῶν.

Τὸ σπαρτακτικὸν θέαμα τοῦ ἀγρίου καὶ ἀμειλίχου θανάτου ὑπομνήσκει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐπὶ τῆς γῆς προορισμένον του, τὸ τέρμα, εἰς ὃ θέλει καταλήξει, καὶ πρὸ τούτου σταματᾷ, ἐπὶ στιγμὴν ἀφροπάζεται, καὶ ἕτερος κόσμος τὸν περικυκλοῖ. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ ἀντικειμενικῶς κρίνων κατανοεῖ τὸ μάταιον, τὸ ἐπὶ τῆς γῆς παροδικὸν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὑπὸ λύπης καταλαμβάνεται· καὶ διατὶ τοῦτο; Ἐὰν ἐν τῇ κωμικοτραγικῇ ταύτῃ παραστάσει τοῦ ἀνθρώπου δράματος, ὃ δέσεις εἶναι ἢ γέννησις καὶ λύσις ὁ θάνατος, ἢ ἀπώλεια οἰουδήποτε πράγματος ἐμποιῇ λύπην εἰς τὴν καρδίαν τοῦ τέως κυρίου αὐτοῦ καὶ αὐτῇ ἔχη σχέσιν πρὸς τὴν ἔξιν τῷ ἀπολεσθέντος, πόσω μᾶλλον ἢ ἀπώλεια ἀνωτέρου δημιουργήματος, ὁ θάνατος ἀνθρώπου, εἰς ὃν ὁ Ὑψιστος συνεικέντρωσε δύο κόσμους, τὸν πνευματικὸν καὶ ὕλικόν, δὲν θέλει σπαράττει τὴν καρδίαν τοῦ γονέως, τοῦ συγγενοῦς, τοῦ φίλου, τοῦ γνωρίμου;

Πλὴν ἡ λύπη ἔχει βαθμοὺς συγκρίσεως, ἔχει ὅρια· αὐτὴ εἶναι σχετικὴ πρὸς τὰς ιδιότητας, αἵτινες περιέβαλλον ζωσαν τὴν διὰ παντὸς ἀπελοῦσαν εὐθραυστον ὑπαρξίν, παρεκτικὴν ἀγαθῶν προσδοκιῶν, ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς ὀποίας ὁ σεβαστὸς του πατῆρ Θεοφύλακτος ἀπώ-

λεσεν δλόκληρον κόσμον ἐλπίδων. Τὰ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα πλεονεκτήματα εἶναι ἢ στάθμισις τοῦ θρήνου καὶ ὀδυρμοῦ, εἶναι τὸ μέτρον τῶν στηθοκοπημάτων, τῆς τιλλώσεως τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς διὰ τὸν αἰώνιον ἀποχαιριστικόν. Πλὴν ἡ ἀνθηρὰ ἡλικία, ἢ ἔλπις παροχῆς ἀγαθῶν, ἢ προσδοκία ὀλβιωτέρου μέλλοντος εἶναι τὰ ἰσχυρὰ ἐλατήρια, τὰ διεγείροντα ἀλγεινότερα συναισθήματα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ εἰς αὐτὰ περιπαθῶς ἀτενίζοντος.

Ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης γεννηθεὶς ἐκ γονέων εὐσεβῶν καὶ τὰ πρώτα ἐπὶ εὐγενεῖα φερόντων καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν διάνοιαν ἀσκούντων, ἠντλησε τὰ πρώτα νάματα αὐτῶν ἐν τῷ μητρικῷ γάλακτι. Ἔσχεν ἀνατροπὴν θεοφιλῆ; ἀγωγὴν ἀρίστην παρὰ τοῖς ἑαυτοῦ γονεῦσιν, οἵτινες ἐκτὸς τῆς φιλοστόργου μερίμνης τῶν περὶ τὴν κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον μόρφωσιν τῆς καρδίας αὐτοῦ, λίαν ἐνωρὶς ἐποίησαντο ἐπιμέλειαν τῆς τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων ἐκτυλίξεως.

Ἡ σωματικὴ αὐτοῦ ἀνάπτυξις παρ' ἡλικίαν προήγετο καταπληκτικῶς, ἀλλὰ μετ' αὐτῆς παραλλήλως συνεπορεύετο καὶ ἡ διανοητικὴ ἢ σπουδὴ αὐτῆ ἀώρως ἔθνηκεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ νεκρικοῦ φερέτρου. Πολλάκις ἐβλεπέ τις μακρόθεν τὸν Ἀνδρέαν καθ' ὁδὸν βαίνοντα μὲ τὴν σεμνοπρεπῆ ἐκείνην καὶ βαρεῖαν μορφήν, ἥτις παρίστατο ὡς τις εὐχρως ὕελος, ὅθεν ὑπέλαμπε μεγάλη καρδία καὶ διτύγεια ἰδεῶν· ἐνετυπούτο δὲ τὸ πραῦ καὶ εὐγενὲς καὶ φιλόκαλον τοῦτο τῆς ψυχῆς ἐκδηλούμενον ἐτι εἰς αὐτό του τὸ ἡσύχιον βῆμα, εἰς τοὺς μεμετρημένους καὶ εὐσεβεῖς λόγους, εἰς τὸν γενναῖον θαυμασμόν, ὃν ἀνεφώνει πρὸ παντὸς ἀληθοῦς καὶ καλοῦ τέλος ἢ ἐτοιμότης τοῦ πνεύματος μετὰ τῆς κρίσεως ἀπέτελουν σύμπλεγμα θαυμαστοῦ ἄξιον. Ἡῤῥανες, Ἀνδρέα, ἐν τοῖς μητρικοῖς κόλποις προσφιλῆς καὶ ζηλευτὸς, ὡς εἶναι ζηλευτὴ καὶ φιλότατη ἢ τελευταία ἐλπίς, καὶ πρόεκοπτες ἐν χρηστότητι καὶ ἐν ἐκτάκτῳ εὐφυΐᾳ ἵνα ἀνοίξῃς θαύτερον

εἰς τὰ πονεμένα τῆς μητρὸς σου σπλάγχνα τὸ τραῦμα τῆς ἀπωλείας σου.

Θεμελιώδης θεσμός και ἱερὸν ἐμβλημα αὐτοῦ ἦτον ἡ ἐνάσκησις τῆς ἀρετῆς, ἡ ἀληθῆς παιδεία, ὁ ἔρωσ πρὸς τὴν πατρίδα, ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὸ καθήκον και τὸ σέβας πρὸς τὴν κοινωνίαν. Ἐν πᾶσιν ἀσκούμενος και τῶν πάντων ἐπιλαμβανόμενος καθίστατο ἀρωγὸς τῶν μεριμνῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ και τοῦ δημοσίου βίου τοῦ πατρὸς του, ὁ θιασώτης τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν, προτιθέμενος νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ τοῦ Πλάτωνος· αἰκάστος ἡμῶν οὐχ αὐτῷ μόνον γέγονεν, ἀλλὰ τῆς γενέσεως ἡμῶν τὸ μέν τι ἡ πατρίς ἐμερίζεται, τὸ δὲ τι οἱ γενήσαντες, τὸ εἰδὲ οἱ λοιποὶ φίλοι· πολλά δὲ και τοῖς καιροῖς δίδονται τοῖς τὸν βίον ἡμῶν καταλαμβάνουσιν.»

Οὐδενὸς ὑπελείπετο ἵνα γένηται ὑπογραμμὸς και τύπος τῆς μετριοπροσύνης, τῆς κοσμιότητος και ἵνα εὐαρεστή τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ. «Ἐγένετο πατρὶ ὑπήκοος και ἡγαπᾶτο ἐν προσώπῳ μητρὸς» κατὰ τὸν Σολομῶντα. Διὰ τοῦτο ἦτο ἡ χαρμονὴ τῶν γονέων και οἰκείων, πρὸς οὓς ἡ πνοὴ και τὸ εὐόϊον μειδίημα τοῦ Ἀνδρέου ἐπέπνεον τὴν ζωὴν ἦτο τὸ σέμνωμα τῆς πατρογονικῆς εὐκλείας, τὸ καύχημα τοῦ πατρικοῦ οἴκου, τὸ κέντρον τῆς παραμυθίας τῶν φίλων και ἡ ἐλπίς τῆς κοινωνίας.

Ἄλλ' ὁποία εἰδεχθῆς ἀντίθεσις! Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ εὐόϊον μειδίημα και ὁ προσήνης τρόπος παρῆχον ἄλλοτε τὴν χαρμονὴν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ὁ αὐτὸς ἤδη κατέστη πρόξενος ἀπαραμυθῆτου λύπης εἰς αὐτόν· βαρυαλγεῖς ἀναμνήσεις ἐγκαταλείπει ἐπὶ τῷ πρόσωπῳ θανάτῳ ὁ Ἀνδρέας, ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ὁποίου τὸ εὐαγὲς και ἀσβεστον πῦρ τοῦ πατριωτισμοῦ ἔκαιεν ὡς τὸ μυθικὸν πῦρ τῶν Ἑστιάδων, εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ὁποίου ἐπεπλανᾶτο τὸ εὐόϊον μειδίημα τῆς φιλοπατρίας, τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος.

Ἰὸ πῦρ τῆς καρδίας και τοῦ νοός

του ἦτο ὁ ἄλλοθρος αὐτοῦ· ἡ μοιραία νόσος ὡς ὁ γῦψ ἐπεινος τοῦ Καυκάτου κατεβίβρωσκε τὰ τρυφερά του στήθη· ἡ Ἱπποκράτειος ἀρωγὴ, αἱ ἀτρυτοὶ μητρικαὶ περιποιήσεις, αἱ περιπαθεῖς τῶν σεβαστῶν συγγενῶν περιθάλψεις, αἱ εὐχαὶ ἀπάσης, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἠμιδύθησαν και εἰς οὐδὲν ἐλογίσθησαν πρὸ τῆς πεισμονῆς τῆς ἐροτολογίου νόσου· κατέπεσεν ὑπὸ τὸ ἀεγκτον δρέπανον τοῦ ἀπηνούς θεριστοῦ, πρὶν ἢ τὸ τέμενος τῶν Μουσῶν ἰδῆ και δευτέρον ὑμῖπέτη ἐφάμιλλον κονοβουλοτικὸν ῥήτορα και ὑμῖνον.

Ἄ! τοιοῦτος ὁ κληρὸς τῶν ἐκτάκτων ψυχῶν! Ἐπὶ πολὺ δὲν μένουσιν ἐπὶ τῆς γῆς· ἐντεῦθεν παροδικῶς διέρχονται ὡς ἀστέραι διὰ ττοῦτος· τὰ πνεύματα αὐτῶν ἔχουσι τὴν κατοικίαν τὸν εἶς ἕτερον κόσμον, εἰς τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν· ὁ θάνατος εἶναι ἡ γέφυρα, δι' ἧς ἐκ τῆς σκοτίας τῆς ζωῆς ταύτης μεταβαίνουμεν εἰς αἰώνιον ἡμέρας ἀνατολὴν, παμφαῖ και εὐφροσύνην, μαρτυρουμένην ὑπὸ τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως· μοραίνουσι δὲ και τυφλώττουσιν οἱ ἐζαρνούμενοι τὴν ὑπόστασιν τοιαύτης ζωῆς τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀθανασίας. Ἀθανασία! σπῆ και παρήγορος λέξις, θαυκαλώσα τὸν ἐν τῷ μαρτυρικῷ τούτῳ βίῳ φθίνοντα ἀτυχῆ ἐξόριστον! Θεότης τῶν ὑψηλῶν πόθων, τῶν εὐγενῶν ρευθασμῶν! μυστηριώδης και ἀφαντος τοῦ δημιουργοῦ ἐπαγγελία! Ὡ! ναί, ὅ! ἀνατεῖλε διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ ἡμέρα αὕτη τῆς ἐπαγγελίας!... εὐδαίμων ὅστις θραύει τὸ μοιραῖα τῆς καταβαλλούσης αὐτὸν ὕλης δεσμᾶ, εὐόϊνος θέλει ἐπιρανῆ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τῆς ἀνθρωπότητος οὐρανοῦ, μέγαι ὡς ἡ φύσις, εὐρὺς ὡς ἡ διάνοια, τηλαυγῆς ὡς ἡ μυστηριώδης ἡὼς τῆς νέας δημιουργίας!...

Λέγουσιν ὅτι ὁ χρόνος ἐνσταλάζει ἐπὶ τῶν νέων, τῶν οἰκείων· ψευδῆς παρηγορία μόνον ἐν τοῖς λόγοις ὑπάρχουσα! ἡ ὀδὸν ἡ καταβιβρώσκουσα τὴν καρδίαν ἀνωτέρα τοῦ χρόνου μαραίνει αὐτοὺς μέχρι θά-

νάτου. Φεῦ! οὔτε ὁ χρόνος λοιπὸν, οὐτε ὁ οἶκτος τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ θεραπεύσῃ στήθη μητρικὰ ὑπὸ τοῦ θανάτου τιμαλφεστάτων προσώπων σωληθέντα, εἰμὴ μόνον ἡ μακαρία σου, Ἀνδρέα, ψυχῆ.

Ναί, σὺ, ἀγνή τοῦ Ἀνδρέου ψυχῆ, σὺ ἡ κοῦρη πτερυγίστα και εἰς τὴν μεγάλην τοῦ φωτός ἐστὶν ἐπανεληθούσα, σὺ πάλιν ἔσο γλυκεῖα τῶν γονέων παρήγορος· σὺ ἦσο ποτὲ ὁ κόσμος ὅλος δι' αὐτοὺς, σὺ ἔσο και τώρα τὸ λυτίπονον τῆς δυστυχίας των βάλσαμον! Σὺ κατάβινε πρὸς αὐτοὺς ὡς μακρὴ ὄπτασις κατὰ τὰς μακρὰς τῆς αὐπνίας των νύκτας, ψιθύριζε μυστικὰ εἰς τὸ οὖς των γλυκεῖας ἐπαγγελίας λόγους, σὺ κράτυνε τὰ ἀλγοῦντα αὐτῶν στήθη πρὸς τὸν ἐριάλτην τοῦ πόνου· ἡ χεῖρ σου ἔστω πτέρυξ ἀγγέλου παραμυθίας, ἡ λαλιὰ σου ἔστω γλυκὺ βαυκάλημα ἐν νυκτὶ χειμῶνος, ἦχος μουσικῆς ἐν ὥρᾳ ἐρημίας· σὺ ὑπῆρξας τὸ γλυκύφωτον ἄστρον δι' αὐτοὺς, σὺ ἔσο και τὸ γλυκύτατον δι' αὐτοὺς ὄνειρον... Ποθεινὴ και παρήγορος ἔστω σου ἡ μνήμη.

Α. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΥΝΔΑΜ

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΤΗΣ

Ἐπὸ τὴν παγεράν τοῦ τάφου πλάκα ἐκαλύφθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος και ἔτερον φιλέλλη καρδιά. Ὁ Γεώργιος Βύνδαμ ἀφιέρωσας ὄλον τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὰ γράμματα ἐνησχολήθη ἐπὶ οὐκ ὀλίγον και εἰς τὰς ἑλληνικὰς σπουδὰς. Ἐξέμαθεν ἀριστα τὴν ἑλληνικὴν μεταξύ δὲ τῶν πολυαριθμῶν γλωσσῶν, ἀς ἐγίνωσκεν, ἡ ἑλληνικὴ κατεῖχε πιθανὸν τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν, διὸ και τὰ πλεί-

ονα τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐγράφησαν ἐν τῇ ἑλληνικῇ. Ὁ Βύνδαμ ἦν ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, ὃν τὸν θάνατον ἐθρήνησεν οὐ μόνον ἡ γενέτειρα ἀλλὰ και ἡ Ἑλλάς· ἡ Ἑλλάς, ὑπὲρ ἧς τοσαῦτα εἶπον και τοσαῦτα ἐπραξάν. Δυστυχῶς κατὰ τὸ παρελθὸν και τὸ ἐνεστῶς ἔτος πέντε τοιοῦτοι ἐξέλιπον ἄνδρες· ὁ Βρουνὲ δὲ Πρέλ δάσκημος Ἑλληνιστῆς, ὁ Πατέν ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας συγγραφεὺς τὰς ἀξιολογώτατας περὶ Ἑλληνικῶν τραγικῶν μελέτας, ὁ Guignaut ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν και τῆς φιλολογίας, ὁ ἐν λόγῳ Βύνδαμ και ὁ διακεκριμένος τυπογράφος και φιλέλλη κικώτατος Ἀμβρόσιος Φερμίνος Διδότος. Ὅλοι οὗτοι ἐξέλιπον ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον καταλιπόντες κενὸν δυσαναπλήρωτον.

Τὸν βίον τοῦ Βύνδαμ μετῄρῳσαμεν ἐκ τοῦ ὁπὸ τοῦ ἐπίσης ἀξιολογοῦ Ἑλληνιστοῦ και φίλου ἡμῶν κ. Marquis de Queux de Saint-Hilaire ἀποσταλέντος ἡμῖν ἐν τυπογραφικῶς δοκιμαίῳ.

Ἦ ἐν Γαλλίᾳ πρὸς ἐπίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐταιρία ὑπέστη νέαν ἀπώλειαν· ὁ Γεώργιος Βύνδαμ ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις τὴν 29.ην Νοεμβρίου (1875).

Ὁ Γεώργιος Βύνδαμ ἐγενήθη ἐν Λονδίῳ τῷ 1818. Κατ' ἀρχὰς ἐσπούδασαν ἐν Hammersmith ἐν τῇ κομητείᾳ Middlesex, 6 χιλιόμετρα μακρὰν τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ταμῆσεως. Τῷ 1824 ἀπέστειλαν αὐτὸν οἱ γονεῖς του εἰς Γαλλίαν ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ και εἰσήχθη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις ἐκπαιδευτήριον Stadler. Τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο, κείμενον παρὰ τὸ Val-de-Grâce, ἀπέστειλε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰς τὸ Γυμνάσιον τοῦ Ἐρρίκου Δ'. Ἐνθα ὁ νέος Βύνδαμ ἤκουσε τῶν πρώτων γυμνασιακῶν μαθημάτων μετὰ τοῦ δουκὸς de Nemours. Ἐκείθεν μετέβη εἰς τὸ Βουρβῶνιον γυμνάσιον. Ἦτο ἤδη ἀξιόλογος λατινιστῆς, τὸ δὲ ἀγωνίσμα αὐ-

του ἐν τῷ γενικῷ διαγωνισμῷ τοῦ 1828 ἐν τῇ λατινικῇ γεγραμμένον γλώσση διεκρίθη ἐπὶ τῇ σπανίᾳ αὐτοῦ γλαφυρότητι προκειμένου περὶ μαθητοῦ τῆς τετάρτης τάξεως. Ἀνεγνώσθη πρῶτον, οἱ δὲ ἀγωνοδίκαι προτοῦ ν' ἀκροασθῶσι τῶν ἄλλων, ἔδωκαν αὐτῷ τὸ πρῶτον βραβεῖον, καὶ ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κ. de Vatimelil τῷ συνεχάρη ἰδιαιτέρως στέφων αὐτόν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης χρονολογεῖται ἡ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετὰ ζήλου ἐνασχόλησις αὐτοῦ, πρὸς τοῦτο δὲ προσέλαβεν ἰδιαιτέρον διδάσκαλον, τὸν πεπαιδευμένον Μηνᾶ Μυνωῖδην, ὅστις μεγάλως ὠφέλησεν αὐτὸν διδάξας πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς προφορὰν. Ἄλλ' ὅμως δι' ἰδιαιτέρας μελέτης κατέστη ἀριστὸς ἑλληνιστῆς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐγίνωσκε καὶ τὴν γερμανικὴν καὶ ἰταλικὴν ὥστε μετὰ τῆς γαλλικῆς ἦτο, νέος ἤδη, κάτοχος τεσσάρων γλωσσῶν.

Περαιώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν, ἔλαθ' ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ R. Cootes Esq. of the Inner Temple ἤρξατο σπουδάζων τὴν νομικὴν. Ἐν Λονδίῳ διεμεινε μέχρι τοῦ 1842 μεταβαίνων καθ' ἕναστος ἔτος εἰς Γαλλίαν. Ἀνακηρυχθεὶς διδάκτωρ τῆς νομικῆς μετέβη εἰς Ἀμερικὴν, ἣν ἐπισκέψατο ἀπὸ τοῦ Καναδά μέχρι τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου χάριν περιεργείας, κυρίως ὅμως ἐνεκα ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν. Ἐν Λουϊσιάνῃ ἡ κυβέρνησις προσέφερεν αὐτῷ ἔδραν ἐν τῷ Γυμνασίῳ Jefferson, ὅπου ἐδίδασκε τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν μέχρι τῆς συστάσεως τῆς High-School τῆς Νέας Ἀυρηλίας, ὅπου ἐδίδασκεν ἐπίσης μέχρι τοῦ 1852, ὅτε παρεδόθη εἰς διαφόρους ἐκδρομὰς ἐν Ἀμερικῇ ἐπιστρέψας τῷ 1854 εἰς Εὐρώπην ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης διῆλθε τὸν λοιπὸν χρόνον μελετῶν καὶ περιηγούμενος.

Κατ' ἀρχὰς ἐπισκέψατο τὴν Ἑλλάδα. Ἐβασίλευε τότε ὁ Ὀθων, ὁ δὲ Βύνδαμ εἶχε σύντροπον τὸν Ἀγγλον

the Right Hon. Stephen Cave (μέλος τοῦ ὑπουργείου Διςραλῆ), ὃν ἀπάντησεν ἐν Ἀθήναις καὶ μεθ' οὗ διετρεξεν ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ματαπᾶ μέχρι τῶν Θερμοπυλῶν. Τὴν Ἑλλάδα ἐπισκέψατο καὶ δεύτερον τῷ 1868, ἀλλὰ τότε ἀσθενήσας ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ μόνον ἐν Ἀθήναις.

Τὰ ἔργα τοῦ Βύνδαμ εἶναι γνωστὰ, γνωστότερα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, διότι ἐν ἐνὶ μόνον ἐσημείωσεν αὐτό. Εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, σειρά μικρῶν ἀριστουργημάτων φιλοτεχνηθέντων ὑπὸ ἀριστοτεχνῶν τῶν τελευταίων αἰώνων· διότι ἡ γραφὴ αὐτοῦ δὲν παρήγαγεν οὐδὲν μακρὸν σύγγραμμα. Ἡ μίμησις τῶν μύθων τοῦ Βαβρίου εἶναι ἴσως ἡ δυσκολωτέρα καὶ ἡ μάλλον πρωτότυπος· διότι ἔπρεπεν ἐν αὐτῇ νὰ μὴ μεταχειρισθῇ οὐδεμίαν λέξιν μὴ οὖσαν ἐν χρήσει παρὰ τῷ Βαβρίῳ· ὡς ἐκ τούτου δὲ ὤφειλε νὰ γινώσκη ὅλας τὰς φάσεις, δι' ὧν διῆλθεν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἱστορία τῆς ἀνακαλύψεως τῶν μύθων τοῦ Βαβρίου ἀνακαλυφθέντων τῷ 1843 ὑπὸ τοῦ Μηνᾶ Μινωῖδου, ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς Λαύρας ἐν χειρογράφῳ περιέχοντι μέγα μέρος τῆς συλλογῆς τῶν μύθων τούτων γνωστῶν τέως ἐκ τεμαχίων διασωθέντων παρὰ Σουῖδα. Ὁ Μινωῖδης ἐνεπιστεύθη τὸν θησαυρὸν τοῦτον τῷ Βοκσονᾶδ διὰ τοῦ Βιλλεμαίν, ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τότε ἐν Γαλλίᾳ, (1844) οὗτος δ' ἐξέδωκεν αὐτοὺς κατὰ τὸ ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου χειρογράφου. Ἡ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ ὑπάρχουσα λατινικὴ μετάφρασις ὡς καὶ τὰ προλεγόμενα, ἐν οἷς ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ χειρογράφου, εἶναι ἀξιόλογα.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Μηνᾶ ἐφημίσθη ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ. Τὴν ἐκδοσιν τοῦ Βοκσονᾶδ ἠκολούθησαν καὶ πολλαὶ ἄλλαι· ἡ τοῦ Ἀαχμάνου ἐν Βερολίῳ 1846, ἡ τοῦ Ὁρελλ καὶ Βαίτερ ἐν Ζυρίχῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, καὶ ἡ τοῦ σίρ G. Cor-

newal Lewis ἐν Λονδίῳ 1846. Οἱ μῦθοι οὗτοι ἐγένοντο κλασικοὶ καὶ εἰσῆχθησαν εἰς τὰ γυμνάσια. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐπήνεγκε καὶ ἄλλας ἡττονος λόγου ἀξίας· διότι ἀνερευνῶντες χειρόγραφα, ὅσους μύθους εὗρισκον ἐν χωλιαρχικῷ μέτρῳ, ἀπέδιδον τῷ Βαβρίῳ. Τῷ 1857 οἱ διευθύνται τοῦ βρεττανικοῦ μουσείου ἠγόρασαν παρὰ τοῦ Μηνᾶ Μινωῖδου δύο χειρόγραφα περιέχοντα μύθους τοῦ Βαβρίου. Τὸ πρῶτον ἐπὶ μεμβράνης γεγραμμένον περὶ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα περιεῖχε τοὺς ὑπὸ τοῦ Βοκσονᾶδ δημοσιευθέντας 123 μύθους. Τὸ ἕτερον ἐπὶ χάρτου, ὅπερ ἐφαίνετο ὅμως ἀντίγραφον ἀρχαιότερου χειρογράφου, περιεῖχε 95 νέους μύθους κατ' ἀλφβητικὴν τάξιν. Τὸ δεύτερον τοῦτο ἦτο παρακεχαραγμένον. Εἶχεν ἤδη πρότερον παρουσιασθῆ εἰς τινὰς γάλλους σοφοὺς, ἐν οἷς καὶ τοῖς κ. κ. Ἐγγερ καὶ Δύβερρον, ἀλλ' οὗτοι εἶχον ἐκφράσει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀθεντικότητος τοῦ ὡς ἐκ τούτου ἐρρέθη ὅτι ὁ Μινωῖδης φέρων τὸ χειρόγραφον εἰς Ἀγγλίαν διενοεῖτο ν' ἀπατήσῃ τὸν σίρ Cornawal Lewis, ὅστις ἐδημοσίευσεν αὐτὸ τῷ 1859. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐσφαλμένον· πρῶτον διότι ὁ σίρ Cornawal ἦτο ἀρκετὰ ἀγγλῖνος ὥστε νὰ μὴ ἀπατηθῇ· ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βύνδαμ, ὅστις ἦτο τότε ἐν Λονδίῳ ὡς διερμηνεὺς τοῦ Μηνᾶ, εἶχεν εἶπει τοῖς διευθυνταῖς τοῦ βρεττανικοῦ μουσείου καὶ αὐτῷ τῷ σίρ Γεωργίῳ Cornawal ὅτι ἡ δευτέρα συλλογὴ ἦτο παρακεχαραγμένη. Ὁ Μηνᾶς δὲν ἐξηπάτησε τοὺς διευθυντὰς τοῦ βρεττανικοῦ μουσείου, διότι εὐκόλως ἤθελον κατανοήσῃ τοσοῦτον ἀνεπιτυχῆ μίμησιν οἱ ἑλληνισταὶ καὶ παλαιογράφοι. Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι τὸ British Museum ἠγόρασε τὸ ἐπὶ μεμβράνης πρωτότυπον τὸ περιέχον τοὺς ὑπὸ τοῦ Βοκσονᾶδ δημοσιευθέντας μύθους τοῦ Βαβρίου, ἀλλὰ κατόπιν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τινὰς λίρας στερλίνας ἔτι ὅπως ἀγοράσῃ τὸν ψευδοΒαβρίαν, ὅστις οὐδεμίαν ἔχων φιλολογικὴν ἀξίαν εἶναι ἀρκετὰ περιεργος. Ὁ σίρ Lewis δημοσίευσας πρῶτον τοὺς

ἀθεντικούς μύθους τοῦ Βαβρίου, ἐδημοσίευσεν κατόπιν καὶ τὸν ψευδοΒαβρίαν.

Ὁ Μηνᾶς οὐδένα ἠπάτησεν ἐν Ἀγγλίᾳ, εἴμεθα δ' ἤδη εὐτυχεῖς τυχόντες τῆς περιστάσεως ἵνα διαβεβαίωσωμεν τοῦτο. Ἄλλ' ὅμως πολλάκις ἀκούω τινῶν λεγόντων ὅτι ἐξηπάτησε τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν πωλῶν τοῖς Ἀγγλοῖς χειρόγραφα ἀνήκοντα τοῖς Γάλλοις· ἐν τούτοις ὁ Μηνᾶς διεβεβαίωκε πάντοτε ὅτι τὰ χειρόγραφα ταῦτα ἀνήκον αὐτῷ. Ἀλλὰ μεθ' ὅλα ὅσα οἱ πεπαιδευμένοι Γάλλοι λέγουσι περὶ τούτου, ἄπερ ὅμως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν δύναται νὰ ὦσιν ἀμερόληπτα, οὐδεὶς δύναται νὰ γνωμοδοτήσῃ ἐπὶ τῷ ἀντικειμένου τούτου μὴ γνωρίζων τὰς μεταξὺ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ Μηνωῖδου συμφωνίας. Ἐὰν ὁ Μηνᾶς ἐπώλησε πᾶν τὸ μὴ ἀνήκον αὐτῷ εἶναι ἀξίος σφοδρᾶς κατακρίσεως, ἡ δὲ πτωχεῖα, ἐν ἣ παρεπνεῖτο ὅτι κατέλιπεν αὐτὸν ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις, δὲν συγγινώσεται ὡς ἀξένηια. Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα πρὸς τιμὴν τοῦ Βύνδαμ, ὅτι οὗτος διετήρησεν αὐτὸν ἐπὶ τινα καιρὸν καὶ ὅτι αὐτὸς ἐπλήρωσε τὰ πρὸς ἐνταφιασμὸν του. Ἐν τούτοις ὁ σίρ Γεώργιος Κόρνεβαλ ἦτο ἀνθρώπος μεγίστης ἀξίας, ἡ δὲ φιλοπονία καὶ ἐνεργητικότης αὐτοῦ ἦσαν σπάνια. Ἐχηρμάτισε μέλος τοῦ κοινοβουλίου, γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου τῶν Ἰνδιῶν, ὑπογραμματεὺς τῶν ἐσωτερικῶν γραμματεῦς τοῦ ταμείου, ἱππότης τοῦ Echiquier, ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ἐσωτερικῶν, πάντα δὲ ταῦτα ἐξετέλεσε μετὰ εἰδικῆς ἱκανότητος· ἐκτός δὲ τούτων, ὑπῆρξεν, ὡς ὁ Γλάδστον, εἰς τῶν πρώτων Ἑλληνιστῶν τῆς Εὐρώπης συγγραφέας πολλὰ συγγράματα φιλοσοφικά, πολιτικά καὶ φιλολογικά μεγίστης ἀξίας.

Ὁ Γεώργιος Βύνδαμ, ὅστις ἐγίνωσκε καλῶς τὴν ἑλληνικὴν μετρικὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς γλώσσης, ἐπεχείρησεν ἵνα ποιῆσῃ στίχους ὁμοίους πρὸς τοὺς τοῦ

Βαβρίου και τῷ 1856 ἐδημοσίευσεν ἀνωμόως τὴν πρώτην συλλογὴν περιέχουσαν 13 μύθους. Ταύτην ἠκολούθησε καὶ δευτέρα τῷ 1860 περιέχουσα ἑτέρους 12, καὶ τρίτη τῷ 1862 περιέχουσα ἑτέρους 14, ἐν συνόλῳ 39 ὑπὸ τὸν τίτλον *Fabulae Graecae Choliambicae*, ἐν πολλοῖς τῶν ὁμοίων προσεπάθησε νὰ προσκολλήσῃ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Σουίδα διασωθέντα λείψανα στίχων.

Ὅπως κρίνη τις ἐπαξίως περὶ τῶν μύθων τούτων δέον ν' ἀναμνησθῇ ὅτι εἶπεν ὁ Βοασσονὰδ περὶ τοῦ ὕφους τοῦ Βαβρίου. Ἕλλην ἐκ γενετῆς καὶ οὐχὶ Ρωμαῖος, ὡς ἐπὶ τινα χρόνον ἐνομιζέτο, ἔγραψε μετὰ κομψότητος ἴση τῇ τοῦ Φαίδρου μετ' οὐδενὸς τῶν ἀρχαίων μυθογράφων δυνάμενος νὰ συγκριθῇ. Ἡ συλλογὴ αὕτη κατέστη τοσοῦτον περιζήτητος ὥστε σχεδὸν ἐλησημονήθησαν πᾶσαι αἱ προηγηθεῖσαι αὐτῆς. Ἐν Ρώμῃ ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐγένετο κοινὴ, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς, ὅστις ἀνεζωογόνησε τὸν πρὸς τὰ γράμματα ἔρωτα, ἐνετρώθη ἐν αὐτοῖς. Οἱ μῦθοι λοιπὸν τοῦ Βύνδαμ τοσοῦτον ὁμοιάζον πρὸς τοὺς τοῦ Βαβρίου, ὥστε τινὲς τῶν κριτικῶν ὑπέθετον ὅτι ἀνήκον τῷ Ἕλληνι ποιητῇ, δύο δὲ ἀγγλικά περιδικὰ ὁ *Παρθενῶν* καὶ τὸ *Μουσεῖον* διεπιλονέσκουν μὴ ὁ συγγραφεὺς εἶχεν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ ἀρχαῖον χειρόγραφον ἢ νεωτέραν μίμησιν. Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς δὲν ἔκρινεν ἄξιον ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν συζήτησιν, οὐδενὶ ἀπαντήσας.

Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν μύθων τούτων ὁ Βύνδαμ οὐδὲν ἕτερον ἔγραψε, κατὰ λιπὼν ἀπολύτως τὴν ἑλληνικὴν ἠρξάτο δὲ νὰ ἐνασχολῆται εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἑβραϊκῆς, συριακῆς καὶ κοπτικῆς καὶ τῶν ἱερογλυφικῶν, ὅτε ἡμέραν τινὰ κατὰ τύχην ἔλαβεν ἀνά χειρας ἐν τῶν περιέργων ποιημάτων τοῦ μεσαίωτος δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ Αἰμυλίου Λεγρανδίου. Ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆς τοσοῦτον ἤρπασεν αὐτῶν, ὥστε, καίπερ ἀγνοῶν ἐφ' ὅσον προσωπικῶς, τῷ ἔγραψε πρῶτον μὲν ἵνα τῷ συγγραφεῖ, εἶτα δὲ

καὶ ἵνα τῷ ὑποβάλλῃ τινὰς παρατηρήσεις. Ὁ κ. Λεγρανδῖος ἐπεσκέφθη αὐτὸν, ἡ δὲ γνωριμία τῶν δύο τούτων ἑλληνοιστῶν συνετέλεσεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Βύνδαμ ὡς μέλους τῆς Ἑταιρίας ἵνα φανῇ δὲ ὅτι συνεμερίζετο τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν μετέφρασεν ἐν στίχοις ἑλληνοιστῶν διάφορα τεμάχια ἐκ τῆς λατινικῆς, γαλλικῆς, γερμανικῆς, ἀγγλικῆς καὶ ἰταλικῆς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *ἑμμέτρον ἑμμέτρως μεταφρασθέντα*, δημοσιεύθησαν τῷ 1875 ἐν τρισὶ συλλογαῖς.

Ἡ πρώτη συλλογὴ περιέχει τὴν πρώτην ᾠδὴν τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ Ὀρατίου, τεμάχιον εἰδυλλίου τοῦ Ἀνδρέου Σενιέρου, τὸν αυτοκρατορικὸν *μάρτυρα* τοῦ Σ'. βιβλίου τῶν ποιητῶν τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ καὶ ἕτερον τεμάχιον τῆς αὐτῆς συλλογῆς (βιβλ. Ζ', 15.), τὴν διήγησιν περὶ τοῦ Θηραμένους ἐκ τῆς τραγωδίας τῶν Τριάκοντα τοῦ κ. Ραγκαβῆ (πράξις Β', σκην. 3.), δύο ᾠδὰς τοῦ Coleridge καὶ τρία μικρὰ τεμάχια ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Σχίλλερ.

Ἡ δευτέρα ἀφιερωθεῖσα τῷ κ. Αἰμυλίῳ Λεγρανδίῳ περιέχει τὴν θελκτικὴν ἐλεγείαν ἢ *νέα δεσμῶτις* τοῦ Ἀνδρέου Σενιέρου, ᾠδὴν τοῦ λόρδου Βύρωνος πρὸς τὴν Θηρσίαν Μακρῇ θυγατέρα τῆς Θεοδώρας Μακρῆ, χήρας Ἑλλήνος ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας, παρὰ τῇ ὁποίᾳ διέμενον ὁ Βύρων, ὅταν ἐποίησε τοὺς στίχους τούτους· εἶτα μετὰφρασιν τοῦ Rhin allemand τοῦ Beeker καὶ τὴν ἀπάντησιν, ἣν ὁ Ἀλφρέδος δὲ Μουσσέ ἐποίησε μετὰ χάριτος, ἐν τῶν θαυμαστῶν καὶ παθητικῶν ᾠσμάτων τοῦ ἰταλοῦ Βικεντίου Φιλικάγια, τέλος στίχους τινὰς τοῦ Ἀλβέρδου Τεννυσῶν εἰς τὴν μνήμην τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ Ἑρρίκου Κάλλαμ καὶ ᾠσμα τοῦ Σγαναρέλλου εὐρισκόμενον ἐν τῷ *Ἀκουσίῳ ἰατρῷ*.

Ἡ τρίτη καὶ τελευταία περιλαμβάνει κατ' ἀρχὰς πρόλογον τοῦ Γεωργίου Βύνδαμ, ἐν ᾧ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι δέον νὰ μεταχειρίζηται τις τὴν

ἀμώδη ἑλληνικὴν μόνον ἐν ἠρωϊκοῖς, ἑπειτικοῖς καὶ βακχικοῖς ᾠσμασι, τὴν δὲ λογίαν καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν εἰς σπουδαῖα ἀντικείμενα· κτλ. κατόπιν μετὰφρασιν τῆς πτώσεως τῶν *gυλλῶν* τοῦ Μιλβοά, δύο στροφὰς τοῦ τετάρτου ᾠσματος τοῦ Βύρωνος, τεμάχιον περὶ Βυζαντίου γραφὴν τῷ 1793 ἐν Σαιν-Λαζάρ ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέου Σενιέρου, περὶ οὗ ὁ μεταφραστὴς ποιεῖται λόγον πολλάκις, ὡσεὶ ἀντήχει εἰσέτι εἰς τὰ ἄτα αὐτοῦ ἡ ἀρμονία τῶν στίχων τοῦ γάλλου ποιητοῦ ὡς ὁ ἦχος τῆς μουσικῆς τοῦ Τυρταίου ἢ τοῦ Θεοκρίτου, τεμάχιον τῶν ἰάμβων τοῦ Αὐγούστου Βαρβιέρου καὶ τὸν *σειδόμενον δεσμὸν* τοῦ Λουδοβίκου Μενάνδρου τέλος ὡσεὶ ἠλελε νὰ διδάξῃ τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες μεταφράζουσιν εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν τὰ ποιήματα τῶν προγόνων αὐτῶν, μετέφρασεν εἰς ἀρχαίους ἑλληνικοὺς στίχους κατὰ τὸ ἀνακρέοντειον μέτρον, ᾠδὴν τινὰ τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου, τοῦ νέου τούτου Ἀνακρέοντος, ὅστις προσεπάθησε νὰ μετενέγκῃ εἰς στίχους νεοελληνικοὺς τὴν πρώτην ραψωδίαν τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου. Τὸ τελευταῖον τοῦτο τεμάχιον εὐρηται ἐν τῇ πολυτίμῳ συλλογῇ τῶν *Μνημείων* πρὸς χρῆσιν ἐν τῇ σπουδῇ τῆς *Νεοελληνικῆς* τοῦ κ. Αἰμυλίου Λεγρανδίου.

Ὁ μεταφραστὴς λοιπὸν οὕτω συνήρπασεν ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις συλλογαῖς ἔργα διαφόρων συγγραφέων γεγραμμένα ἐν διαφόροις γλώσσαις, λατινικῇ (Ὀράτιος) νεοελληνικῇ (Ραγκαβῆς καὶ Χριστοπούλος) γαλλικῇ (Μολιέρος, Ἀνδρέας Σενιέρος, Μιλβοά, Βίκτωρ Οὐγῶ, Ἀλφρέδος δὲ Μουσσέ, Α. Βαρβιέρος) ἀγγλικῇ (Βύρων, Coleridge, Τέννυσων) γερμανικῇ (Σχίλλερ, Beeker) ἰταλικῇ (Φιλικάγια.)

Ἡ καλὴ ὑποδοχὴ, ἣς ἔτυχον αἱ μεταφράσεις αὗται, ἐνεψύχωσε τὸν Βύνδαμ. εἶναι γνωστὴ ἡ προθυμία, μετ' ἧς οἱ Ἕλληνες ἐκλέγουσι τ' ἀριστουργήματα τῆς ἑσθῆς φιλολογίας καὶ ἰδίᾳ τῆς γαλλικῆς. Καὶ ἡμεῖς ἤδη εἰπομέν τινα πε-

ρὶ τῶν μεταφράσεων τούτων τῶν κλασσικῶν ἡμῶν συγγραφέων καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς ἐπιτυχιστάτης μεταφράσεως τοῦ κ. Ἰσιδωρίδου Σκυλίση τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Μολιέρου· εἶπομεν δὲ καὶ περὶ τῶν πολυαριθμῶν μεταφράσεων ἢ μιμήσεων τοῦ Μολιέρου τῶν ὀφειλομένων τοῖς Ἕλλησιν. Ὁ Βύνδαμ ἀνέλαβε τὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν μετὰφρασιν ἐνὸς τῶν ἀρίστων ἔργων τοῦ Μολιέρου, καὶ ὡς τοιοῦτον ἐξελέξατο τὸν *Médécin malgré lui*, μεταφρασθέντα ἤδη εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἐν Ἀθήναις τῷ 1863. Τοῦτο ἐδημοσίευσεν τὴν πρώτην πρᾶξιν ὑπὸ τὸν τίτλον Ὁ ΠΡΟΣ ΒΙΑΝ ΙΑΤΡΟΣ μεταπέφρασαι εἰς τὴν Ἑλλάδα φανῆν τὴν ἀρχαίαν, προσθένται δὲ, ἐν αἷς περὶ τῆς νεοελληνικῆς πολλὰ σημειώσεις (Paris, Maisonneuve, 1875) μετὰ τοῦ γαλλικοῦ κειμένου, ἀφιερωθεῖς ἐπίσης τῷ Αἰμυλίῳ Λεγρανδίῳ. Ἡ μετὰφρασις αὕτη, ἣτις εἶναι ἡ μόνη ἣν ὁ Βύνδαμ ἔγραψε πεζῶς καὶ ἐν ἣ εὐρηται τὸ ᾠσμα τοῦ Σγαναρέλλου προηγουμένως δημοσιευθὲν ἐν τοῖς ἑμμέτροις διακρίνεται διὰ τὴν κομψότητα καὶ ἰακρίθειαν.

Ὁ Βύνδαμ δὲν ἠδύνηθη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον τοῦτο. Τῷ 1868 συμβάν τι ἔβλαψε καιρίως τὴν υγείαν αὐτοῦ. Ἡμέραν τινὰ ἠθέλησε ν' ἀντιγράψῃ ἑβραϊκὰς τινὰς ἐπιγραφὰς σχεδὸν ἐσβεσμένας, αἵτινες εὐρίσκοντο ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἰουδαϊκῶν τάφων παρὰ τῇ Βενετία. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, αἵτινες ἐν καιρῷ θέρους εἶναι πολλάκις θανατηφόροι ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀδρίου, προσέβαλον αὐτὸν περιπετόντα εἰς ἡλιασμὸν. Τῷ 1868 μετέβη, ὡς εἶπομεν, εἰς τὴν Ἑλλάδα χάριν ἀναψυχῆς, ἀλλὰ μετὰ ἐξάμηνον περίπου διαμονὴν ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν. Τὰ συμβάντα τοῦ τελευταίου πολέμου ἐπέδρασαν ὀλεθρῶς ἐπὶ τῆς υγείας αὐτοῦ, τὴν δὲ 29 Νοεμβρίου 1875 ἡ σοδὰρὰ ἐκείνη ἀσθένεια κατεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον.

Τὰ ἔργα τοῦ Βύνδαμ, ὡς εἶδομεν, δὲν εἶναι εὐάριθμα· εἶναι ἀνώνομα, καὶ, εἰ

καὶ θεωροῦνται ὡς διατριβαί, ἔχουσιν ὁμῶς πραγματικὴν ἀξίαν. Δεικνύουσιν ὅτι εἶχε βαθεῖαν γνῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς, ὅτι ἐγίνωσκε τὴν μετρικὴν καὶ ὅτι ἔγραψε τὴν γλῶσσαν ταύτην, εἴτε πεζῶς εἴτε ἐμμέτρως, μετὰ μεγάλης κομψότητος καὶ σπανίας εὐχερείας.

ΕΛΛΗΘΕΡΙΟΣ ΘΩΜΑ.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ

EN ISHANIA.

*Spagna di Edmondo de Amicis.—
Firenze, G. Barbèra editore, 1873.*

Διακεχωρισμένη ἀπὸ τοῦ λοιποῦ τῆς Εὐρώπης ὑπὸ σειρᾶς ἀγρίων καὶ ὑψηλοκάρηνων ὄρεων, πληττομένη ἐντεῦθεν μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων τοῦ Ὠκεανοῦ τῶν πολλὰκις κατασυντριβόντων ἐπὶ τῶν ἀποκρήμων αὐτῆς ἀκτῶν τοὺς πολυπλάγκτους κομιστήρας τῶν γεννημάτων τοῦ νοός καὶ τῆς φύσεως — ἐντεῦθεν δὲ θεωπευομένη ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς Μεσογείου, τῶν μεταφερόντων πρὸς αὐτὴν τὸν ἀσπασμὸν τῆς γῆς ἐκείνης, ἐξ ἧς φλινεται ἀποσπασθεῖσα βιαίως καὶ πρὸς ἡν τείνει εἰσέτι ἀσμένως τὴν χεῖρα, ἡ Ἰσπανία ἀποτελεῖ εἰδικὴν τινα χώραν, λίαν διακρινομένην ἀπὸ τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ὑπὸ πολλὰς καὶ διαφορὰς ἐπόψεις. Τὸ ἀφρικανικὸν τοῦτο μέρος τῆς Ἰσπερίας εἶναι ὁ τόπος τῶν ἰσχυρῶν καὶ βιαιῶν αἰσθημάτων — τοῦ παραφύρου ἔρωτος καὶ τοῦ ἀσθέτου μίσους — τοῦ γενναίου φρονος ἱποτισμοῦ καὶ τῶν τρομερῶν πυρῶν· εἶναι ἡ πατρις τῶν Cervantes, Alonzo de Ercilla, Lope de Vega, Calderon de la Barca, Quevedo, τοῦ Ribera ἐπονομαζομένου Spagnoletto, τῶν Herrera, Velasquez, Alonzo Cam, Turbaran καὶ Murillo· — εἶναι ὁ μεγαλοπρεπὴς τάφος Καρόλου τοῦ Ε΄.

ὅστις ἀπέβαλε τὴν αὐτοκρατορικὴν πορφύραν ἵνα περιβληθῇ τὸν μοναχικὸν σάγον, καὶ ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν προτεραίαν εἴχε φάγει τοὺς παγεῖς ἰχθύς, οὗς ἀπέστελλεν αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ του τακτικῶς καθ' ἡμέραν ἐκ τῶν Κάτω Χωρῶν. Ἐν ταῦθα ἄδονται τ' ἀνδραγαθήματα καὶ αἱ περιπέτειαι τοῦ Σιδ, καὶ ἐμπνεύουσιν εἰσέτι τρόπον καὶ φρίκην αἱ ὠμότητες τοῦ Τορκουεμάδα. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας ταύτης συνητήθησαν καὶ καταπολεμήθησαν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰάφεθ καὶ τοῦ Χάμ, χωρὶς ὁμῶς οὔτε νὰ εἰσαγάγῃσι τὴν κατάραν τοῦ Νῶε ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα, δι' ὧν εὐλογοῦνται καὶ τελεσφοροῦσι τὰ ἀνθρώπινα ἔργα, καὶ ἀποκτώνται ὁ πλοῦτος, ἡ εὐημερία καὶ ἡ ἠθικοποίησις τῶν λαῶν. Καὶ ὁμῶς χιλιάδες αὐτῶν ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν γῆν ἐκείνην, ἣν διὰ τῶν ἰδρώτων τῶν ἐπότισαν, διὰ τῶν θραγιῶν των ἐδημιούργησαν, διὰ τοῦ νοός των ἀνεζώωσαν καὶ ἐλάμπρυναν, καθὼ ἐισσθέντες νὰ ἐξομώσωσι τὰς πατρικὰς αὐτῶν παραδόσεις, μέχρις οὗ κακόβουλοι καὶ ἄφρονι πολιτικῆ ἐξώσεν αὐτοὺς ἐπὶ τέλους τῆς χώρας, κατενεγκοῦσα οὕτω θάρυ καὶ ἀνίατον τραῦμα εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὴν γεωργίαν. Οὐχ ἦττον οἱ μὲν τὴν καταδίωξιν ἀρξάμενοι ἠγεμόνες ἠμείφθησαν διὰ τὸν θρησκευτικὸν αὐτῶν ζῆλον ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἐδρας διὰ τοῦ τίτλου «Καθολικῶν», τηρηθέντος ὡς διακριτικῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἰσπανικοῦ στέμματος, ἐνθ' ἐκεῖνοι ἀντήμειψαν διὰ τῆς εἰρκτῆς, τῶν ἀλύσεων καὶ τῆς πενίας τὴν εὐρεσιν τοῦ νέου κόσμου — ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐν ὀνόματι τοῦ ὀποίου ἐτελειοποιήθη τὸ τῆς καταδιώξεως ἀπονενομημένον ἔργον, ἔθετο ρεῖτο ὡς ὁ εὐσεβέστερος τῶν βασιλέων.

Ἄλλ' εἶναι λίαν ἀξιοπαρατήρητος ἡ ποικιλία τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἐθῶν τοῦ ἰσπανικοῦ λαοῦ, ἃν καὶ ἐν γένει ἔχη τι τὸ συνδέον αὐτὸν ἐν ἐθνικῇ ἐνότητι, καθ' ὅσον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον εἶναι ἀγέρωχος καὶ σο-

φάρος συνάμα· ἀνδρείος μὲν ἀλλὰ καὶ ἀηματίας· ὀργίλος καὶ ἐκδικητικὸς, δυναμένος ὁμῶς νὰ καταστῆλῃ καὶ κρύψῃ μέχρι τοῦ καταλλήλου χρόνου τὴν θυμὴν τῶν παθῶν του· εἶναι δὲ γενναῖος, καρτερικὸς καὶ ἐγκρατῆς δούς ἐν τισὶ περιστάσεσι καὶ ἐπιφανῆ δείγματα τόλμης, αὐταπαρνήσεως καὶ πατριωτισμοῦ. Τὸ Σάγουντον, ἡ Ἀστάπη καὶ ἡ Νομαντία ἐν ἀρχαίοτεροις καὶ ῥοῖς δὲν ἔχουσι παράμιλλα παραδείγματα ἡ τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ Σουλίου, ὁ δὲ πεισματώδης κατὰ τῶν Γάλλων πόλεμος ἐν προσφάτῳ ἐποχῇ μαρτυρεῖ περὶ τῶν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἰσπανοῦ αἰσθημάτων. Καὶ ὁμῶς ὁ διερχόμενος τὴν Ἰσπανίαν περιηγητὴς ἀνευρίσκει μεγίστην τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς μὲν ἡ τῆς δὲ τῶν ἐπαρχιῶν. Ἴσως αἰτία τοῦτου εἰσὶν αἱ γινόμεναι ἐξ ἀπωτάτων χρόνων εἰς τὴν χώραν ταύτην εἰσβολαὶ καὶ κατακτήσεις ὑπὸ πολλῶν καὶ πάντη διαφερόντων κατὰ τὴν θρησκείαν, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς ιδιότητας λαῶν, οἵτινες συνέτειναν εἰς τὸ νὰ ἐγκολάψωσι διακριτικὰ τινα γνωρίσματα εἰς τοὺς ἐγκατοίκους τῆς Ἰσπανίας. Οἱ Φοίνικες, οἱ Φωκεῖς, οἱ Σάμιαι, οἱ Καρχηδόνιοι, οἱ Ἕλληνας, οἱ Ρωμαῖοι, οἱ Γότθοι, οἱ Ἀραβες οἱ ἐπὶ ἐπακόσια ἔτη ἐν ἀπάσῃ σχεδὸν τῇ Ἰβηρικῇ χερσονήτῳ διαμείναντες, δὲν ἠδύναντο ἢ νὰ ἐπιφέρωσι σπουδαίας μεταβολὰς καὶ ἀλλοιώσεις εἰς τὸν ἰδιαιτέρον τῶν Ἰσπανῶν χαρακτῆρα, καὶ νὰ καταλίπωσι τὰ ἀνόμοια αὐτῶν ἔγνη ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἃς οὗτοι ἢ ἐκεῖνοι κατέσχον, κυρίως δὲ οἱ Ρωμαῖοι καὶ οἱ Ἀραβες. Καὶ οἱ μὲν Catalani (Ταρρακωνήσιοι) διακρίνονται ἀπὸ τῶν ἄλλων διὰ τὴν σκληρότητα τῶν ἠθῶν των καὶ τὸ ἀνεξάρτητον αὐτῶν φρόνημα, εἰσὶ δὲ λίαν ἐνεργητικοί, φιλόπονοι καὶ βιομήχανοι, ἀνδρείοι καὶ ἐμπειροὶ περὶ τὰς guerrillas, καὶ μετὰ τῶν Ἀραγωνίων καὶ Γαλικιανῶν οἱ ἀνδρείότεροι στρατιῶται τῆς Ἰσπανίας· ἀπ' ἐτέρου οἱ Βαρκελώνιοι χαρακτηρίζονται ὡς ἐκ τῆς κομψείας καὶ τῆς ὑ-

περβαλλούσης συνάμα εὐσεβείας αὐτῶν, ἐκδηλουμένης τῆς μὲν διὰ τῆς συμπεριφορᾶς καὶ ἐνδυμασίας αὐτῶν ἔχουσιν τι ἐπιμελετημένον καὶ ἀκριβές, τῆς δὲ ἐκ τῆς πληθούς τῶν θρησκευτικῶν συναδελφοτήτων. Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ θρησκευτικοῦ πνεύματος ἐμφοροῦνται καὶ οἱ τῆς Βαλεντίας ἐγκάτοικοι, ὧν αἱ λιτανεῖαι ἔχουσι τι τὸ λίαν περιέργον, καθ' ὅσον ἐκάστης αὐτῶν ἠγοῦνται τ' ἀγάλματα ὀκτώ γιγάντων, ἐχόντων ὑπερμεγέθεις κεφαλὰς ἐκ ναστοχάρτου, ἃς ὀκτὼ ἄνδρες, κεκαλυμμένοι ὑπὸ εὐρέως μανδύου, φέρουσιν ἐπὶ μακρῶν καμάκων, καὶ καθ' ὁδὸν στρέφουσι καὶ ἀνασεῖουσι διαρκούσης τῆς ψαλμωδίας τῶν εὐσεβῶν ἀκολουθῶν. Τοιουτοτρόπως τὸ Βαλλισόλητον (Valladolid), ἡ πόλις αὐτῆ ἢ ἄλλοτε πολυάνθρωπος καὶ ἐπονομαζομένη πλουσία, ἡ ἀρχαία καὶ περιφανὴς τῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας ἔδρα, νῦν δὲ εἰς λυπηρὰν κατάστασιν περιελθούσα, ὡς καὶ ἅπανα ἡ παλαιὰ Castilla, εἰσὶν εὐλαβεῖς καὶ ἀρέσκονται πολὺ εἰς τὰς τελετάς ἀπ' ἐναντίας οἱ τῆς Μαλάκας (Malaga) κάτοικοι εἰσὶ ζῶηροί, πρᾶοι καὶ ἐκδοτοὶ εἰς τὰς ἠδονὰς, αἱ δὲ γυναῖκες εὐθυμοὶ, θελκτικαὶ καὶ πλήρεις χάριτος. Ὁμοίως καὶ οἱ τὴν Σεβίλλη καὶ τὰ Γάδειρα (Cadix) οἰκοῦντες εἰσὶ πολυτελεῖς καὶ φιλήδονοι· εἶναι δὲ αἱ πόλεις αὗται περιφανῆς διὰ τὸ ἐπαγωγὸν καὶ τὸ περιπαθὲς τῶν γυναικῶν, αἵτινες ἐκ τῶν μεγάλων καὶ ἀπαστραπτόντων αὐτῶν ὀφθαλμῶν, ἀναμέσων τοῦ ἐπισκιάσματος τῆς προκλητικῆς αὐτῶν mantilla, ἐξακοντίζουσι λίαν ἐπικίνδυνα καὶ φόνια βέλη, ἐντροφῶσαι ἐν γένει μετὰ ζήσεως εἰς τὰς ἐπιχαρεῖς συναναστροφὰς καὶ τοὺς χοροὺς, ἐν οἷς καὶ ὁ λεγόμενος fandango, ἀκόλαστος κάπως ἀνέκαθεν, τελούμενος δὲ νῦν ὑπὸ τοῦ ὄχλου μόνου. Ἐν τῇ Μοριχία εἰσὶν ὀκνηροί, ἐν δὲ τῇ Βιτικῇ (Andalusia) οἰηματῖαι τοσοῦτον, ὥστε ἀποκαλοῦνται οἱ Γουασκῶνοι τῆς Ἰσπανίας· ἐν τῷ μέ-

σφ δὲ τοῦ βαιτικοῦ λαοῦ διακρίνονται οἱ Maios καὶ αἱ Maias, τούτεστιν οἱ φιλάρεσκοι καὶ αἱ ἐρωτότροποι ὡς ἐκ τοῦ ἐπιτετηδευμένου αὐτῶν ἱματισμοῦ, καὶ αἱ Ciarras, ἤτοι ὑπηρέτριαι, ὡς ἐκ τοῦ μετὰ ἐπικαλύμματος ἐπανωφορίου των καὶ τοῦ μικροῦ καὶ διὰ ταινιῶν κεκοσμημένου περιζώματος. Ἀπανταχοῦ τῆς Ἰσπανίας, ὡς εἶπομεν, ὁ χαρακτήρ των ἐγκατοίκων εἶναι ὑπεροπτικὸς καὶ ἀγέρωχος, ἀλλ' οὐδαμοῦ τοσοῦτον περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν εὐγένειαν ἢ ἐν Κανταβρία (Biscaya), ὅπου οἱ ἐγκατοικοὶ τηροῦσιν εὐλαβῶς τὸν ἑαυτῶν τίτλον καί περ περὶ τὰ θαναυσότερα ἐπιτηδεύματα ἀσχολούμενοι, διὸ παρ' αὐτοῖς ὑπάρχουσιν ἄφθονοι οἱ hidalgos καὶ οἱ caballeros. Ἀλλ' ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι τὸ τοιοῦτον αἶσθημα, ὅπερ καλῶς ἐνοούμενον ἀποτελεῖ τὸν προασπιστήρα τῆς προσωπικότητος, ἔσωσε τὰ προνόμια ((fueros), ὧν ἀπῆλθον οἱ Καντάβριοι, οἵτινες, ἐν ὄλβῳ αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι ἀπώλεσαν τὰ προνόμια αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς καρτερίας των καὶ τῆς συναισθήσεως τῆς ἀξιοπρεπείας των ἐτήρησαν ἀνέπαφα τὰ ἴδια, καὶ διέφυγον οὕτω τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας.

Ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων τούτων λαῶν ὑπάρχουσι καὶ οἱ Ἀθιγγάνοι, λεγόμενοι gitanos, ἴσως ἐκ τοῦ Egyptianos, οἵτινες, ἀφοῦ διέπραξαν πλείστα ὄσα κακουργήματα καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν Logrogno ἐν καιρῷ λοιμοῦ, διέμεναν ἐν τῇ Βαιτικῇ.

Πλὴν εἰς τὴν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Ἰσπανίας διάκρισιν συνέτεινε, πιστεύομεν, καὶ ἡ γεωγραφικὴ θέσις αὐτῆς, καθ' ὅσον ἄλλα μὲν ζωτικὰ στοιχεῖα ἐμπνέουσιν αἱ αὖραι τῆς Μεσογείου, ἄλλα δὲ οἱ ἄνεμοι τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐν ᾧ αἱ ἐκ τῶν Πυρηνιαίων ὄρεων κατερχόμεναι πνοαὶ ἔχουσι καὶ αὐταὶ μεγίστην καὶ διάφορον τὴν ἐπιρροήν. Καὶ ναὶ μὲν ἡ καλλιέργεια τῶν Ἀράβων, οἵτινες διωχέτευσαν οὕτω τὰ ὕδατα, ὥστε ἠρδεδόντο αἱ ὑψηλότεραι καὶ ἀρχαιότε-

ραι γαῖαι, κατέστησε τὸ ἰσπανικὸν ἔδαφος ἐπίδεικτικὸν τῶν φυτῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν τροπικῶν· ἀλλ' ἦν ἀνάγκη νὰ συντελεσθῇ κάπως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πολυειδοῦς ταύτης φυτοφυγίας καὶ ἡ κατὰ τόπους ἰδιαιτέρα θερμοκρασία.

(ἔπειτα συνέχεια.)

K. M.

ΔΥΟ ΔΟΚΙΜΙΑ

ΣΟΥΗΔΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ.

Παρακτὸς τῶν μεγάλων καλλιτεχνημάτων τῶν γνωστοτέρων τῆς Εὐρώπης γραμματολογιῶν, ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία ἠδηνήθη ν' ἀποθαυμάσῃ διάφορα ποιητικὰ ἔργα ἐτέρων ἐν τοῖς γράμμασι δευτερευόντων ἢ τριτευόντων ἐθνῶν, ὡς λ. χ. τ' ἀπαράμιλλα στιχοῦργήματα τοῦ δανου Ἄνδερσεν, περιβληθέντα χάρις τῇ μακαρίτῃ Βασιλεῖσσι γνησίαν ἑλληνικὴν μορφήν. Ἐπειδὴ ὅμως, καθ' ὅσον γινώσκομεν, οὐδέποτε ἐν Ἑλλάδι λόγος ἐγένετο περὶ τῆς ποιήσεως τῶν Σουηδῶν, τῶν ἀρκτέων ἐκείνων Γάλλων, ὡς προσφυῶς ὠνομάσθησαν, τῶν διαδραματισάντων τοσοῦτον σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν νεωτέρων χρόνων, καλὸν ἐνομίσαμεν, μετὰ βραχείας ἐπὶ τοῦ προκειμένου πληροφορίας, νὰ παραθέσωμεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν δύο δοκίμια ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων τῆς ποιήσεως ἐκείνης, ἅπερ μετεγλωττίσαμεν ἐκ τῆς γερμανικῆς μεταφράσεως, ὑπολαβόντες, καὶ ἴσως οὐχὶ ἐσφαλμένως, αὐτὴν ὡς πᾶσιν πιστοτάτην ἕνεκα τῆς πρὸς ἀλήθειας μεγάλης τῶν γλωσσῶν τούτων συγγενείας.

Ἡ σουηδικὴ φιλολογία ἀνεπτύχθη πολὺ βραδέως, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐβράδυνε μέχρι οὐ προσλάβῃ τύπον εὐκρινῆ καὶ ἐ-

θνικὸν χαρακτήρα. Ὁ χριστιανισμὸς κηρυχθεὶς ἐν Σουηδίᾳ κατὰ τὸν Θ'. αἰῶνα, δὲν ἐρριζώθη δριστικῶς ἢ κατὰ τὸν 1Β', καθ' ὃν χρόνον ἡ Σουηδία, ὑπὸ τῆς ἀνεπαρκοῦς ἐκπαιδεύσεως τῶν μοναστηρίων ἀτελῶς ποδηγετομένη, ἐγέννησε ποίησιν ἰδιόζουσαν τῇ ἐποχῇ, τὴν ποίησιν τῶν παραδόσεων καὶ τῶν δημοτικῶν ᾠμάτων, ἧς, παρὰ τοὺς μορφωμοὺς ἀμβλωπούντων κριτικῶν, οἱ Εὐρωπαϊοὶ θαυμάζουσι καὶ νῦν ἐτι τὴν ἀρετὴν χάριν ἅμα δὲ τὴν ἀρρενωπὸν γραφικότητα.

Ἐκ τῆς τραχείας ταύτης καὶ ἀξέστου, ἀλλ' ὀπώδους ποιήσεως, ἡ Σουηδία περιέπεσε εἰς τὴν παγετώδη μίμησιν τῶν κλασικῶν προτύπων. Κατὰ τὴν 15'. ἑκατονταετηρίδα αὕτη περὶ οὐδὲν ἄλλο ἠσχολεῖτο ἢ περὶ τοὺς πεζωτέρους τῆς φιλολογίας κλάδους· κατὰ τὴν 12'. ἐμμεῖτο τὰς ἐν Γερμανίᾳ ποιητικὰς σχολάς· κατὰ δὲ τὴν 1Η'. τὴν γαλλικὴν γραμματολογίαν.

Πλὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος, ἐπετελέσθη καὶ ἐν τῇ βρεισιτάτῃ ἐκείνῃ χώρα ποιητικὴ ἐπανάστασις, λίαν παρεμφερὴς ἐκείνῃ, ἣν ἐν μὲν τῇ Γερμανίᾳ διηγήθησαν ὁ Λέσσιγγ, ὁ Γαίτης καὶ ὁ Σχίλλερ, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ ὁ Βύρων καὶ ἡ ρεμβώδης καὶ ἐλεγειακὴ σχολὴ ἐκείνων, οἵτινες, ἡγουμένου τοῦ Wordsworth, ἐκλήθησαν lakistes. Ἄνδρες εὐφάνταστοι, καὶ ἀπαξιοῦντες νὰ κύπτωσι πλέον τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς μιμήσεως, μετηρώθησαν εἰς νέους ἰδανικοὺς χώρους ἐγκαινίσαντες νέαν καὶ πρωτότυπον ποίησιν, ἣν ἅπασα ἡ Σουηδία ἐνθουσιωδῶς ἀπεδέξατο.

Τῆς τοιαύτης λοιπὸν ποιήσεως παρατίθεμεν δύο δοκίμια, τὸ μὲν τοῦ διασημοῦ Tegner, τὸ δὲ τοῦ οὐχ ἤττον διασημοῦ Grafström, λυπούμενοι ὅτι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ συμπληρώσωμεν, οὕτως εἰπεῖν, τὰ δοκίμια ταῦτα διὰ τινος ἐπιτυχοῦς στιχοῦργήματος τοῦ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀπο-

θανόντος βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου τοῦ 1Ε'.

ΤΟ ΑΙΩΝΙΟΝ

(DAS EWIGE.)

α' Ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἡ φύσις ἐπροίκισε δι' ἰσχυροῦ χαρακτήρος, δύναται νὰ διαμορφώσῃ τὸν ἐν ᾧ βίῳ κόσμον κατὰ τὰς κινήσεις τοῦ ξίφους του, ἢ δὲ φῆμα του δύναται νὰ αἰωρηθῇ αἰθεροφόρος ὡς ὁ ἀετός. Πλὴν ἐνίοτε τὸ ξίφος θραύεται καὶ ὁ ἀετὸς πίπτει ἐν τῷ μέσῳ τῆς πτήσεώς του· τὸ ἔργον τῆς βίας, βραχυβίον καὶ εὐμετάβλητον, παρέρχεται ὡς θεσπιδίου ἀνεμὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Πλὴν ἡ ἀλήθεια ζῆ πάντοτε. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ξιφῶν καὶ τῶν πελέκειων ἀναφαινομένη γαλήνιος καὶ φωτοβόλος, αὕτη χωρεῖ ἐν τῷ μέσῳ ζοφώδους κόσμου, εἰς ἄλλον κόσμον προσβλέπουσα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι αἰώνια. Ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ οἱ φθόγγοι αὐτῆς ἀντιβοῶσιν ἀπ' αἰῶνος εἰς αἰῶνα.

Ἡ δικαιοσύνη εἶναι αἰώνια. Δύναται τις μὲν νὰ πατήσῃ τὰ κρινα αὐτῆς, ἀλλ' οὐδέποτε δυνηθήσεται ν' ἀποσπάσῃ τὴν ρίζαν αὐτῶν. Ἐὰν τὸ καλὸν δεσπόζῃ τοῦ κόσμου, σύ δύνασαι νὰ ποθῆς ἔτι τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τοῦτο περὶ σὲ καταδιώκῃται διὰ τῆς βίας ἢ τοῦ δόλου, δύνασαι νὰ τὸ φυλάξῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου.

Καὶ ἡ βούλησις ἡ σκηνοῦσα ἐν ἀδουλώτῳ ψυχῇ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ τελεσιουργός. Ἡ δικαιοσύνη ὀπλίζεται, ἡ ἀλήθεια φθέγγεται, καὶ ἰδοὺ μεταστοιχείουμένος δλόκληρος λαός. Αἱ θυσίαι, ἅς ὑπέστης, οἱ κίνδυνοι, οὐς διέτρεξας, ἀνατέλλουσιν ὡς ἀστέρες ὑπεράνω τῶν κυμάτων τῆς Λήθης.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ποίησις δὲν θμοιάζει πρὸς τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθέων, πρὸς τὴν

φρυγαλέων τῆς ἰοίδος μαρμαρυγῆν. Τὸ ὄν-
ραϊον, τὸ ὑπὸ σοῦ πλαστουρούμενον, δὲν
εἶναι ὕλη ἐπίκληρος, ὃ δὲ χρόνος ἔτι μάλ-
λον ἐπιτείνει τὴν λαμπρότητα του. Τὸ
ὄραϊον εἶναι αἰώνιον. Ἡμεῖς μετὰ ζέσε-
ως συλλέγομεν τὴν χρυσὴν αὐτοῦ ἄμμον
ἐν τοῖς κύμασι τοῦ χρόνου.

Προσκολλήθητι λοιπὸν εἰς τὴν ἀλήθει-
αν, προσπίψε τὴν δικαιοσύνην, ἐντρύφῃ
ἐν τῷ ὄραϊῳ. Τὰ τρία ταῦτα οὐρανόπεμ-
πτα δῶρα οὐδέποτε ἔξαφανισθῆσονται
ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι ἐκ τοῦ χρό-
νου προέρχεται θέλει καὶ πάλιν περιέλ-
θει εἰς τὴν τοῦ χρόνου κυριότητα, ἀλλὰ
πᾶν τὸ αἰώνιον θὰ μείνῃ ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σου.»

ΤΟ ΓΗΡΑΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

(DAS ALTER DER ERDE.)

Ἡ Γῆ γηράσκει, λέγουσιν οἱ φυσιοδί-
φαι· οὐχ ἥτιον ἢ προεχωρηκυῖα αὐτῆς
ἡλικία δὲν φθίνειται βαρύνουσα αὐτήν.
Εἶναι ὄραϊα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ γήρατι
φαντάσθητε λοιπὸν τί θὰ ἦτο ἐν τῇ
νεότητι.

Ἐποῖα εὐστροφία εἰς τὰς κινήσεις της!
Αὕτη ὀργεῖται ὡς σφριγῶσα νεᾶνις, στρέ-
φεται ἀνελλιπῶς περὶ τὸ ἀχανές τοῦ
διαστήματος, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἐξ χι-

λιάδες ἐτῶν ἐπικάθονται ἐπὶ τῆς κεφα-
λῆς της.

Οὐδέποτε παραμελεῖ τὰ τέκνα της
ἀνευ ἰδιοτροπίας ἢ ὑποστολῆς ἀσχολεῖται
περὶ πάντα ταῦτα μετ' ἑσῆς φιλοστορ-
γίας· εἶναι συγχρόνως μήτηρ καὶ τρο-
φός.

Οἱ αἰῶνες δὲν τῇ ἀφαρπάζουσι τὸ
κάλλος της. Ἴσως κατὰ τὰς χειμερινὰς
νύκτας μετέρχεται ἐν σιγῇ γοήτευμά-
τι ἕν' ἀναφανῆ δροσώδης καὶ γελοῦσα
κατὰ τὸ ἔαρ.

Ἐποῖα ἄνθη διαγελῶσιν ἐπὶ τῶν πα-
ρειῶν της ὅταν κατὰ τὸν Μάϊον ἐξέρ-
χεται ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ ὕπνου!
Ἐποῖα προῦγελως αἰθροῖα λάμπει ἐπὶ τοῦ
μετώπου της ὅτε κατὰ τὸ φθινόπωρον
περιβάλλεται στέφανον χρυσιζόντων
σταχῶν!

Καὶ ἐν αὐτῷ τῷ χειμῶνι ὅταν κοι-
μάται ὑπὸ τὸν χιονώδη αὐτῆς μανθῶ-
αν, ὦ! πόσον εἶναι θελητήριος φωτίζο-
μένη ὑπὸ τῶν ἀργυροειδῶν τῆς σελήνης
ἀκτίνων!

Ἄπαντες γινώσκομεν διατί δὲν δύ-
ναται πλέον νὰ ὠρατῆ ἑαυτὴν διὰ τῶν
ρόδων τῆς Ἐδέμ· οὐχ ἥτιον ὀρεῖλομεν
νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἀδικοῦται πρὸς τὴν
γήρας της, καὶ ἔτι αἱ ἡμέραι τοῦ κάλ-
λους της δὲν ἔπαυσαν ἔτι.

Δὲν ἐλλείπει βεβαίως ἐλαττωμάτων
ἄπαντες τὸ παραδέχονται. Ἄλλ' ὑμεῖς
οἱ ψέγοντες αὐτήν, γενέσθε καλλιτέρου
καὶ καλλιτέρα θὰ γίνῃ καὶ αὕτη.»

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΑΚΥΝΘΟΥ

XV. Εἰκονικότης ὕφους.

Ὁ Ζήσης εἰς τὴν νέαν Περιήγησίν του
Μᾶς λέει πῶς εἶχε πόνους καὶ ἔμετό,
Κ' εἶναι τόσο λαμπρὰ ἢ περιγραφή του,
Ποῦ καὶ οἱ ἀναγνώσται πάσχουσι τὸ αὐτό.

XVI. Κλοπή ἀνεκδοτῆ δράματος

Ἀπόψε τοῦ καυμένου τοῦ Κωστῆ
Τοῦ κλέψαν τὴν ἀνεκδοτὴν Ἀβροχόμη
Λυποῦμαι εἰλικρινὰ τὸν ποιητὴ,
Ἀλλὰ λυποῦμαι καὶ τὸν κλέφτην ἀκόμη.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΔΥΟ ΜΑΝΑΔΕΣ.

Ἦν ἕνα περβόλι δροσερό, ἕν ἕνα γλυκὸ περβόλι,
Πῶχει μουσιὰς γιὰ τὰ μαλλιά καὶ ρόδα γιὰ τὰ στήθη,
Συραπαντιῶνται μίαν ἀσπὴν δυὸ τρυφεραῖς μαράδες
Νὰ μᾶσουρ ἀφ' τὰ ρόδα του καὶ ἀφ' τὰ μυριστικά του.—
«Καλή σου ἡμέρα» λέγ' ἢ μιὰ, «καλή σου ἡμέρα» ἢ ἄλλη—
Κ' ἢ μιὰ κόβει τραντάφυλλα, καὶ ἢ ἄλλη θερίζει κήτρου...
—Γιὰ ἔδες γλυκὸ τραντάφυλλο! ὦ ἀπόψε καὶ ἄν τὸ δάλης,
Πῶς θὰ σοῦ πιάνῃ, Χρῦσω μου, εἰς τὰ λευκά σου στήθη!
—Ἄχ! θάσαι μάνα ἴσως καὶ ἐσὺ, θὰ νάχῃς θυγατέρα;...
—ὦ, ναι! καὶ ἀπόψε τῆς φορᾶ τοῦ γάμου τὸ στεγάρι!
—Κ' ἐγὼ, καλότυχῃ, καὶ ἐγὼ ἔχω γλυκεῖα μιὰ κόρη
Καὶ θὰ τὴν στελλῶ σήμερον εἰς τὴν ἐκκλησιὰ νυφουλά...
—Ἀλλὰ εὐ κλαῖς καθὼς, μιλεῖς! οὐ ἀκούω καὶ ἀρραστεράζεις!
—Πῶς νὰ μὴν κλαῖω, ποῦ σήμερον μισεῖται καὶ μ' ἀφίει...
—Στὰ ξένα καὶ ἄν πορεύεται, ξένο γαμπρὸ καὶ ἄν παίρῃ,
Μήπως δὲν θὰ τὴν ματαῖδῃς, μὴ δὲν θὰ νάλλῃ πάλι;
—Πῶς θέλεις νὰ τὴν ματαῖδῷ, πῶς θέλεις νάλλῃ πάλι,
Ἄου πάει μὲ ξυλοκρέββατο, καὶ ἔχει γαμπρὸ τὸ Χάρο;...

A. ΜΑΡΤΩΚΗΣ.

ΚΑΙ ΕΚΑΙΟΝ...

Τῇ δεσποινίδι Ε...

Γιὰ πῆς μου, κόρη τοῦ ὠμορφιάς καὶ τῆς ζωῆς μου ἀστέρη,
Θε νὰ μοῦ γράφῃ, ἐκεῖ ποῦ πᾶς, τὸ σπλαχνικὸ σου χέρι;
Γιὰ πῆς μου τὴν γλυκεῖα ἑραδουαῖς θε νὰ θυμᾶσαι, φῶς μου,
Ἐποῦ λὲς γιὰ μᾶς καὶ εἶχαν πλασθῆ ἢ ὠμορφιά; τοῦ κόσμου;
Γιὰ πῆς μου, ἀγγελουκάμωτο τοῦ κόσμου μας λουλουδί,
Θε νὰ θυμᾶσαι, ἐκεῖ ποῦ πᾶς, τὸ πρῶτό μου τραγοῦδι;...»

Γιὰ πῆς μου εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ τοῦ χωρισμοῦ σου,
Πῶς θε νὰ σβύσω, ὃ δύστυχος! τὴ φλόγα τοῦ φιλοῦ σου;
Γιὰ πῆς μου πῶς θὰ ξαναἰδῶ τὴ νύχτα τὸ φεγγάρι,
Ἐποῦ λὲς καὶ ἐξῆλευε καὶ αὐτὸ τὴ θεϊκὴ σου χάρι;
Γιὰ πῆς μου τ' ἀστρα πῶς ἔμπορῶ νὰ ἰδῶ εἰς τὴν χωρισιά σου,
Ἐποῦ ἕνα, ἕνα τὰ ἔσβενε ἢ ἀγγελικὴ ὠμορφιά σου;

Γιὰ πῆς μου πρὶν τοῦ χωρισμοῦ, ὠμέ! ἢ ὦρα σῶση,
Τ' ἀνθία ἐκεῖ... καὶ ἀθῶ σου χεράκι! ὦ μὲ δῶση;!

Αὐτὰ θὰ φέρω πάντα μου, ἴσ' ἀ φυλαχτὸ, ἴσ' τὰ στήθεα,
Κι' αὐτὰ θὰ κράζω ἴσ' τῆς ζωῆς τὰ βάσανα βοήθεια.
Καὶ γιὰ δροσιά τοὺς θάξουνε τὰ μαῦρα δάκρυά μου,
Κ' ἤλιθ' γιὰ πύρα θὰ δεχθῶν τῆ φλογερῆ ματιά μου.

Μὰ ὦμέ! τὰ κύματα ἀφρίζουε... καὶ φεύγεις,
Φεύγεις, κι' ὁ νοῦς μου θὰ πετᾷ ἴσ' τὰ μέρη ἴσ' τὰ εὐγῆς.
Φεύγεις, κ' ἡ μαῦρη μου καρδιά θὰ γένη ἐρημοκλήσι,
Καὶ μέσα ὁ νοῦς μου ἐσένανε γιὰ κόνισμα θὰ στήτη,
Κι' ὀλημερνίς κι' ὀλονυχτίς θὰ κάνω τὸ σταυρό μου,
Ὡς ποῦ γιὰ πάντα νὰ σὲ ἴδῶ, ψυχῆ μου, ἴσ' τὸ πλευρό μου.

(22 Μαῦου 1878.)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Ρ. ΤΖΑΝΟΘΗΣ.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ο ΖΑΪΜΗΣ

Παρτοῦ ὁ χάρος θεριάτης
Καὶ πάντα δάκρυα ἀφίρει!

Ἔνα βλαστάρη δροσερό, ροδοστεφανωμένο,
Ποῦ ἦταν ἴσ' ἐμᾶς ἀγνώριστο γιὰτ' ἦταν ἄνθος ξένο,
Εἶχε τὴν χάρες τ' Ἀπριλλιοῦ, τοῦ Μάϊ τὸ εὐωδιαίς—
Εἰς τὸνα χέρ' εἶχε σταυρὸ, κ' εἰς τ' ἄλλο δυὸ καρδίαίς!..
Τὸ ζήλευαν οἱ οὐρανοί, ὁ ἥλιος, τὸ φεγγάρι!
Τῷμαθε ὁ χάρος ὁ ἄχαρος κ' ἦλθε νὰ μᾶς τὸ πάρη!
Μαῦρος βοριάς ἐφύσηξε!.. τοῦ ἴμαρνε τὰ φύλλα!
Ζήλεια!.. τρομάρα, δυστυχιά, ἀπελπισιά, μαυρίλλα!
Τὸ πλῆγωσε καὶ τάφησε!.. ξανοίγει τὸ νησί μας
Καὶ ἔρχεται στενάζοντας!.. τὸ κάμαμε παιδί μας!

Γιατί, γιατί, Ἀνδρέα μου, νάρθης ἴσ' τὴν ἀγκαλιά μας;
Μὴ σοῦπαν πῶς εἶν' δροσερὰ τὰ μαῦρα δάκρυά μας;
Μὴ σοῦπαν πῶς ἴσ' τὸν τόπο μας ὁ χάρος δὲν προβαίνει;
Ἄλλ' «καὶ μέσα ἴσ' ἀγκαλιαίς ὁ θάνατος πηγαίνει!...»
Μὴ σοῦπαν ἴσ' τῆ Ζάκυνθο, ἄμε νὰ ματανθήσης;
Γιατί νάρθης, Ἀνδρέα μου; γιατί νὰ μᾶς λυπήσης;
Γιατί ν' ἀνοίξης νέα πληγὴ μεσ' τὰ χαρά μας στήθη;
Ἀνδρέα μου! μὴ ὁ τόπος μας τὰ κάλλη του σοῦ ἀρνῆθη;
Ἄλλ' ἄχ! τί λέγω ὁ δύστυχος! ψηλά εἶνε ἡ κατοικιά σου!..
Ἐσ τὸν οὐρανὸ εἶν' ὁ τόπος σου, κ' οἱ ἀγγέλοι συντροφιά σου!
Ἄμε καὶ ἴσ' τοῦ Ἀπλαστοῦ... τὴν τουρκοτυραννία!..
Ἐσ τοὺς σκλάβους, ἴσ' τοὺς χριστιανούς νὰ δώσῃ ἐλευθερία!

Ι. Γ. Τ.

Ὁ ΖΑΚ. ΑΝΘΩΝ ἀγγέλλει πᾶν βιβλίον πεμπόμενον πρὸς
τὴν Διεύθυνσιν.

- ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ ΠΑΡΕΡΓΑ. ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΑΙΝΑ Ἡ Η ΛΑΩΣΙΣ ΤΗΣ
ΤΡΗΠΟΛΙΤΣΑΣ δραματικὸν δοκίμιον εἰς πράξεις τέσσαρας μεθ' ἱστορικῶν
σημειώσεων ὑπὸ Γεωργίου Ἀνδρικοπούλου. Ἐν Ζακύνθῳ τυπ. ἡ «Αὐγή» Τιμ. φρ. 1 1 [2
Ο ΔΗΜΙΟΣ ΤΗΣ ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ ἡ ὁ ζηλότυπος σύζυγος, μυθιστορηματι-
κὸν διήγημα ὑπὸ Σ. Ζερβου. Ἐν Ζακύνθῳ τυπ. «Αὐγή» Τιμ. φρ. 1 1 [2
Ο ΜΑΓΕΙΡΟΣ ἡ ὁ Φίλος τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας. Ἐκδοσίς τρί-
τη, ὑπὸ Ἀγ. Σ. Ἀγαπητοῦ, Ἐν Πάτραις. Τιμ. φρ. 1,—
MEMORIE BIOGRAFICHE intorno agli Illustri Corciresi ec. per
cura di S. G. V. De Biasi. Dispensa III. Corfù. fr. —40
ΛΥΟ ΛΕΞΕΙΣ ὡς πρὸς τὸ μέγα ἄδικον τῆς Μητρὸς πρὸς τὴν θυγα-
τέρα καὶ τὰ τέκνα τῆς κτλ. ὑπὸ Ν. Μπονσινιέρ Ἐν Ζακύνθῳ. φρ. 1)2
Ο ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ἡ συλλογὴ 10,000 παροιμιῶν ὑπὸ Γ. Καβ-
βαδία δικηγόρου Λευκαδίου. Τιμὴ ἐκάστου φυλλαδίου. λ. —50.

Ἀσμένως βλέπομεν τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐπὶ μικρὸν διακοπείσης ἐκδόσεως τοῦ
ὠφελιμωτάτου τούτου ἔργου. Ἐγγραφή συνδρομητῶν γίνεται ἐν τῷ γραφείῳ
τοῦ «Ζακυνθίου Ἀνθῶνος» κειμένῳ παρὰ τῆ Πλατεία τοῦ Ποιητοῦ, ὅπου πω-
λοῦνται εἰς μετρίαίς τιμᾶς διάφορα βιβλία.

ΕΙΣΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ εἰσέτι καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ν' ἀποτίσωσι
ταύτην, καθότι γνωσταί, πιστεύομεν, τοῖς εἶναι αἱ θυσίαι εἰς ἃς ὑπεβλήθημεν κατὰ
τὸ παρελθὸν ἔτος, καὶ αἱ ὡς ἐκ τούτων ζημίαι. Οἱ κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος
μείναντες συνδρομηταί εἶνε ὀλίγοι καὶ τούτο διότι προὔτιμήσαμεν ἀντὶ πολλῶν
καὶ μὴ πληρονόντων ὀλίγους καὶ πληρόνοντας. Αἱ εἰς οὗτους ἀνατεθεῖσαι ἐλπί-
δες ἡμῶν πιστεύομεν νὰ μὴ διαψευσθῶσι, καὶ οὕτω νὰ μὴ καταστραφῇ ἔργον, τὸ
ὅποιον αὐτοὶ οὗτοι ὠλοδόμησαν.

— Ἐνεκα τῆς πληθύσεως τῆς ὕλης τοῦ μηνὸς τούτου ἠναγκάσθημεν ν' ἀναβάλω-
μεν διὰ τὸ προσεχὲς τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Κ. Γ. Σφήκα μεταφραζο-
μένου δράματος.

— Πρὸς ἄρσιν πάσης παρενοήσεως δηλοῦμεν ὅτι ἡ ἐν τῷ παρόντι
φυλλαδίῳ ἐμπεριεχομένη μετάφρασις τῆς ἀξιότιμου δεσποινίδος Μ. ἐ-
στάλη ἡμῖν ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ἐνεστώτος μηνὸς Νοεμβρίου, καὶ
ἐτυπώθη κατὰ τὴν 16 ἰδίου.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Αἱ ἀφορῶσαι τὸ περιοδικὸν ἐπιστολαὶ δεόν νὰ ᾄσιν ἀπηλλαγμένοι ταχυδ. τελῶν καὶ νὰ ἐπιγράφωνται. Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «**ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΩΝ**».

Πᾶσα ἐπιστολὴ περιέχουσα γράμματα δεόν νὰ πέμπηται ἐπὶ συστάσει.

Οἱ ἀλλάσσοντες διαμονὴν συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται νὰ εἰδοποιῶσι δι' ἐπιστολῆς των τὴν Διεύθυνσιν.

Ὑδερμία ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αἴτησις ἀνευ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτησίας συνδρομῆς λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ τοῦ μηνὸς ΜΑΙΟΥ καὶ εἶναι ὑποχρεωτικῶς ἐτήσιαι.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

πληρώτεια ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ ἀ. φυλλαδίου.	
EN ΖΑΚΥΝΘΩ	δραχμᾶς νέας 8
» Τῆ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣῆ καὶ ταῖς ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ »	» 9
» ΤΟΥΡΚΙΑ καὶ ΑΙΓΥΠΤΩ	φράγκα 10
» ΡΩΣΣΙΑ	ρούβλια ἀργυρᾶ 3
» ΤΑΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ	φλωρίον 1
» Τῆ ΔΟΙΜῆ ΕΥΡΩΠῆ	φράγκα 12

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Ἐν ΖΑΚΥΝΘΩ: παρὰ τῷ ἐκδότῃ κ. Ἰωάννῃ Γσακασιάνῳ (πλατεία «Ποιητοῦ.»)

EN ΑΘΗΝΑΙΣ παρὰ τῷ κ. Γ. Σδρί- νια, τυπογράφῳ	Παπάδῃ, ἐν Σταυροδρομίῳ (Passage Oriental N. 10.
» ΠΕΙΡΑΙΕΙ παρὰ τῷ κ. Ἀνασ. Μπό- νη, παρὰ τῷ Ἑλλ. πρακτορείῳ.	EN ΔΑΡΔΑΝΕΑΔΙΟΙΣ παρὰ τῷ κ. Απ. Οἰκονομίδῃ.
» ΣΥΡΩ παρὰ τῷ κ. Σ Δ. Μάτεσση δικηγόρῳ.	» ΣΜΥΡΝῆ παρὰ τῇ Διευθύνσει τοῦ περιοδικοῦ. «Ὅμηρος»
» ΠΑΤΡΑΙΣ παρὰ τῷ κ. Δημ. Καλέα.	» ΑΔΕΞΑΝΔΡΕΙΑ παρὰ τοῖς κκ. Α. Γσακασιάνῳ καὶ Ε. Ε. Ρούπα.
» ΠΥΡΓΩ Παρὰ τῷ κ. Ἡλ. Μακρῆ.	» ΠΟΡΤ—ΣΑΙΤ. παρὰ τῷ κ. Γ. Πα- πανικολάου.
» ΦΙΔΙΑΤΡΟΙΣ παρὰ τῷ κ. Δ. Κα- τσαρῷ.	» ΚΑΒΑΛΑ παρὰ τῷ κ. Ζ. Καλέντζῃ.
» ΚΑΛΑΜΑΙΣ παρὰ τῷ κ. Παύλῳ Γεωργιουλοπούλῳ.	» ΒΡΑΙΛΑ
» ΚΕΡΚΥΡΑ παρὰ τοῖς κκ. συντά- κταις τοῦ «Ἐπόπτου»	» ΓΑΛΑΖΙΩ παρὰ τῷ κ. Ἀλ. Τοπάλλῃ.
» ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ παρὰ τῷ κ. Π. Δομενεγίνῃ, ταμίᾳ.	» ΛΟΝΔΙΝΩ παρὰ τῷ κ. Χαρ. Ρου- σιάνῳ.
» ΛΕΥΚΑΔΙ παρὰ τῷ κ. Ἀγ. Καλ- κάνῃ.	» ΛΙΒΕΡΝΟΥΑΙ παρὰ τῷ κ. Χ. Ε. Ἀδάμ.
» ΠΑΞΟΙΣ παρὰ τῷ κ. Χαρ. Μου- ρίκῃ.	» ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ παρὰ τῷ κ. Ἀντ. Πρόντζα.
» ΚΩΝ(ΠΟΛΕΙ) παρὰ τῷ κ. Ἰω. Κ.	» ΜΑΣΣΑΛΙΑ παρὰ τῷ κ. Σ. Στου- πάθῃ.